ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*] SECINĀJUMI,

sniegti 2008. gada 13. martā [1]

Satura rādītājs

I — Ievads ..... I - 6140

II — Atbilstošās tiesību normas ..... I - 6141

III — Fakti un tiesvedība ..... I - 6142

A — Pamata lietas fakti ..... I - 6142

B — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums ..... I - 6145

1) Par pirmo prasības pamatu ..... I - 6145

2) Par otro prasības pamatu ..... I - 6146

3) Par trešo prasības pamatu ..... I - 6148

4) Par lūgtajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem un pierādījumu savākšanas pasākumiem ..... I - 6148

C — Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi ..... I - 6149

D — Apelācijas pamati un lietas dalībnieku argumenti ..... I - 6150

IV — Juridiskais vērtējums ..... I - 6154

A — Ievada piezīmes ..... I - 6154

1) Materiāli tiesiskie apsvērumi ..... I - 6154

2) Procesuālo tiesību apsvērumi ..... I - 6156

B — Apelācijas pamatu pārbaude ..... I - 6157

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

1) Pirmais apelācijas pamats: kompetences sadales starp eksportētājas valsts un importētājas valsts kompetentajām iestādēm principa pārkāpums ..... I - 6157

a) Par kompetences sadali starp eksportētājas valsti un importētājas valsti .. I - 6157

b) Par atšķirīgu vērtējumu jautājumā par to, vai eksportētājas valsts iestādes rīkojās ļaunprātīgi ..... I - 6159

2) Otrais apelācijas sūdzības pamats: tiesību iepazīties ar dokumentiem vai citu tiesību uz aizstāvību pārkāpums ..... I - 6161

3) Trešais apelācijas pamats: pierādīšanas pienākuma sadale ..... I - 6166

4) Ceturtais apelācijas pamats: attiekšanās veikt procesa organizatoriskos pasākumus pierādījumu savākšanai ..... I - 6170

5) Piektais apelācijas pamats: dokumentu/faktu par Turcijas iestāžu un Komisijas iespējamo pienākumu neizpildi tiesiskā kvalificēšana ..... I - 6171

a) Par iespējamo Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi ..... I - 6171

i) 32 apstrīdēto *A. TR.* 1 sertifikātu kvalificēšana par viltotiem ..... I - 6171

ii) Par *A. TR.* 1 preču pārvadājuma sertifikātu D 437214 ..... I - 6172

iii) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde attiecībā uz zīmogu ..... I - 6172

iv) Turcijas iestāžu pienākumu neizpilde attiecībā uz oficiālo dokumentu reģistrāciju ..... I - 6172

v) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde, piedaloties nepareizu sertifikātu izsniegšanā ..... I - 6173

vi) Turcijas iestāžu pienākumu neizpilde iestāžu savstarpējās palīdzības ietvaros ..... I - 6173

vii) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde citu apstākļu dēļ un izmeklēšanas kavēšana Mersinā ..... I - 6174

b) Par iespējamo Komisijas pienākumu neizpildi ..... I - 6174

i) Pienākumu neizpilde, neuzraugot Turcijai piešķirtos atvieglojuma noteikumus ..... I - 6174

ii) Pienākumu neizpilde, nepārsūtot zīmoga paraugus ..... I - 6175

iii) Pienākuma laikus brīdināt importētājus neizpilde ..... I - 6176

iv) Pienākuma neizpilde, noskaidrojot un novērtējot Turcijā veiktajā izmeklēšanā iegūtos faktus ..... I - 6178

c) Pagaidu secinājumi ..... I - 6178

6) Par sesto apelācijas pamatu: Komisijas nesazināšanās ar Muitas komiteju/Asociācijas padomi ..... I - 6178

7) Par septīto apelācijas pamatu: apelācijas sūdzības iesniedzējas likumīgo interešu neatzīšana attiecībā uz A. TR. 1 sertifikātu D 437214 ..... I - 6179

8) Par astoto apelācijas pamatu: taisnīguma apsvērumu un riska izvērtēšana .. I - 6181

9) Par devīto apelācijas pamatu: KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpums ..... I - 6182

V — Izmeklēšanas rezultāts ..... I - 6184

VI — Par tiesāšanās izdevumiem ..... I - 6184

VII — Secinājumi ..... I - 6184

I — Ievads

1. Šajā lietā Eiropas Kopienu Tiesai ir jāizskata sabiedrības *C.A.S. SpA* iesniegtā apelācijas sūdzība par Pirmās instances tiesas 2007. gada 6. februāra spriedumu lietā *C.A.S. SpA*/Komisija [2]. Apelācijas sūdzības iesniedzēja un prasītāja pirmajā instancē (turpmāk tekstā — "apelācijas sūdzības iesniedzēja") lūdz atcelt šo spriedumu, kurā Pirmās instances tiesa atzina par likumīgu Komisijas 2002. gada 18. oktobra Lēmumu REC 10/01 (turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"), kurā apelācijas sūdzības iesniedzējai atteikts atmaksāt ievedmuitas nodokli EUR 1 702 340,25 apmērā saistībā ar 32 no kopumā 48 iesniegtajiem muitas sertifikātiem, un attiecīgi noraidīja prasību šo lēmumu daļēji atcelt.

2 — 2007. gada 6. februāra spriedums lietā T-23/03 (Krājums, II-289. lpp.; turpmāk tekstā — "pārsūdzētais spriedums").

II — Atbilstošās tiesību normas

Kopienas noteikumi par atbrīvojumu no muitas nodokļiem

2. Par iespējamu atbrīvojumu no ievedmuitas Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "KMK") 239. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļus var [..] atlaist [..] gadījumos [..], kurus radījuši apstākļi, kādos attiecīgo personu nevar saistīt ar krāpšanu vai klaju nolaidību. Gadījumus, kādos šo noteikumu piemēro, un tā piemērošanas kārtību nosaka saskaņā ar Komitejas procedūru. [..]"

3. Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regulas (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes Regulai Nr. 2913/92 par Kopienas muitas kodeksa izveidi (OV L 253, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "KMK piemērošanas regula"), 905. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja lēmuma pieņēmējs muitas dienests, kuram iesniegts atmaksas vai atlaišanas pieteikums saskaņā ar KMK 239. panta 2. punktu, nevar pieņemt lēmumu uz 899. panta pamata, bet pieteikumam ir pievienoti pierādījumi, ko varētu uzskatīt par īpašu situāciju, kurā attiecīgo personu nevar apsūdzēt maldināšanā vai acīm redzamā nolaidībā, tad šā dienesta piederības dalībvalsts šo lietu nosūta Komisijai izskatīšanai saskaņā ar 906.–909. pantā izklāstīto procedūru.

[..]"

4. KMK piemērošanas regulas 904. panta c) punkts ir šāds:

"Ievedmuitu neatmaksā vai neatlaiž, ja vienīgais atmaksas vai atlaišanas pieteikuma pamatojums ir kāds no šādiem apstākļiem:

[..]

c) lai brīvai apgrozībai deklarētām precēm lūgtu tarifa atvieglojumus, ir uzrādīti dokumenti, kuri vēlāk atklāj par viltotiem, nepatiesiem vai konkrētam mērķim nederīgiem, pat tad, ja šādi dokumenti uzrādīti labticīgi."

5. KMK 236. pantā ir noteikts:

"1) Ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļi ir jāatmaksā, ja tiek konstatēts, ka to maksāšanas brīdī šāda muitas nodokļu summa pēc likuma nav bijusi maksājama vai ka tā iegrāmatota pretēji 220. panta 2. punktam.

Ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļus atlaiž, ja tiek konstatēts, ka iegrāmatošanas brīdī šāda muitas nodokļu summa pēc likuma nav bijusi maksājama vai ka tā iegrāmatota pretēji 220. panta 2. punktam.

Atmaksu vai atlaišanu neizdara, ja par pamatu tādas summas samaksai vai iegrāmatošanai, kura pēc likuma nav bijusi maksājama, bijusi attiecīgās personas apzināta rīcība.

[..]"

6. Saskaņā ar KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunktu vēlāku muitas parādam atbilstošu nodevu iegrāmatošanu nedrīkst izdarīt, ja saskaņā ar likumu apliekamā muitas nodokļa summa kļūdaini iegrāmatota muitas dienestu kļūdas dēļ, kuru nav varējusi atklāt persona, kurai jāmaksā muitas parāds, ja pēdējā rīkojusies labticīgi un ievērojusi visus spēkā esošos noteikumus par muitas deklarāciju.

III — Fakti un tiesvedība

A — *Pamata lietas fakti*

7. Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir atbilstoši Itālijas tiesībām reģistrēts uzņēmums un 95,1 % apmērā meitas uzņēmums *Steinhauser GmbH* (turpmāk tekstā — "*Steinhauser*"), kas reģistrēta Rāvensburgā (Vācija). Apelācijas sūdzības iesniedzējas pamatdarbība ir importētu augļu sulu koncentrātu pārstrāde, tā turklāt importē šīs preces Itālijā. Darījuma attiecības ar ārvalstu piegādātājiem būtībā uztur sabiedrība *Steinhauser*.

8. Atbilstoši Pirmās instances tiesas konstatētajiem faktiem apelācijas sūdzības iesniedzēja laika posmā no 1995. gada 5. aprīļa līdz 1997. gada 20. novembrim importēja ābolu un bumbieru sulas koncentrātu, kura izcelsmes un ražošanas vieta tika norādīta Turcija

un kuru Kopienā ieveda, nemaksājot muitas nodokļus. Šāda veida preču imports Kopienā notika, izmantojot *A. TR.* 1 sertifikātus, tādējādi precēm tika piemērots Asociācijas līgumā un tā papildu protokolā paredzētais atbrīvojums no muitas nodokļiem.

9. Ravennas (Itālija) Muitas dienests veica apelācijas sūdzības iesniedzējas kādā importēšanas reizē no 1995. gada 5. aprīļa līdz 1997. gada 20. novembrim izmantotā *A. TR.* 1 sertifikāta D 141591 vēlāku autentiskuma pārbaudi. Saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/95 29. pantu Turcijas iestādēm tika lūgts pārbaudīt sertifikāta autentiskumu.

10. 1998. gada 15. maija vēstulē Turcijas iestādes informēja Ravennas Muitas dienestu, ka, veicot pārbaudi, ir atklājies, ka minētais sertifikāts nav autentisks, proti, ka to nav izsniegušas Turcijas muitas iestādes. Tās norādīja, ka tiks veikta papildu kontrole.

11. Itālijas iestādes pēc tam pārbaudīja kopumā 103 *A. TR.* 1 sertifikātus, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja bija izmantojusi vairākās preču importēšanas reizēs.

12. 1998. gada 10. jūlija vēstulē Turcijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā — "Turcijas Pastāvīgā pārstāvniecība") informēja Komisiju, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtie *A. TR.* 1 sertifikāti, kas uzskaitīti vēstules pielikumā un attiecas uz Turcijas sabiedrības *Akman* eksportu uz Itāliju, ir viltoti (*false*). Komisija ar 1998. gada 20. jūlija vēstuli pārsūtīja šo vēstuli tālāk Itālijas muitas iestādēm.

13. No 1998. gada 12. līdz 15. oktobrim, kā arī no 1998. gada 30. novembra līdz 2. decembrim Komisijas Krāpšanas novēršanas koordinācijas daļa (*UCLAF*, *OLAF* priekštece) veica izmeklēšanu Turcijā.

14. 1999. gada 8. marta vēstulē Turcijas Pastāvīgā pārstāvniecība informēja Ravennas Muitas dienestu, ka 32 no apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtajiem *A TR*. 1 sertifikātiem (turpmāk — "apstrīdētie sertifikāti"), ieskaitot 18 sertifikātus, kas pievienoti 1998. gada 10. jūlija vēstules pielikumā, Turcijas iestādes nav nedz rakstījušas, nedz apstiprinājušas.

15. Itālijas muitas iestādes uzskatīja, ka no to sarakstes ar Komisiju, *UCLAF* un Turcijas iestādēm izriet, ka Turcijas iestādes 48 *A. TR.* 1 sertifikātus, ieskaitot apstrīdētos sertifikātus par prasītājas ar Turcijas sabiedrības *Akman* starpniecību veikto preču importu uz Itāliju, uzskata par viltotiem vai nederīgiem. Šai gadījumā 32 apstrīdētie sertifikāti (par muitas nodokļiem ITL 3 296 190 371 (Itālijas liras) jeb EUR 1 702 340,25 apmērā) tika uzskatīti par viltotiem, jo Turcijas iestādes tos nebija ne izsniegušas, ne apstiprinājušas. Turpretim pārējie 16 sertifikāti (par muitas nodokļiem kopumā ITL 1 904 763 758 jeb EUR 983 728,38 apmērā) tika uzskatīti par nederīgiem, jo, lai gan tos bija izsniegušas Turcijas iestādes, attiecīgās preces tomēr nebija no Turcijas. Tā kā visi 48 sertifikāti tika uzskatīti par viltotiem vai nederīgiem, attiecīgajām precēm nevarēja piemērot Turcijas lauksaimniecības produktiem paredzēto atvieglojumu režīmu. Tāpēc Itālijas muitas administrācija pieprasīja apelācijas sūdzības iesniedzējai samaksāt muitas parādu kopumā ITL 5 200 954 129 jeb EUR 2 686 068,63 apmērā.

16. Apelācijas sūdzības iesniedzēja 2000. gada 28. marta vēstulē, pamatojoties uz KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 236. un 239. pantu, Ravennas Muitas dienestam lūdza neiegrāmatot šos nodokļus *a posteriori* un nelikt atlīdzināt pieprasītos muitas nodokļus. Apelācijas sūdzības iesniedzēja savu lūgumu pamatoja ar labticību, nespēju atklāt kompetento iestāžu kļūdas, kā arī to, ka tās nebija izpildījušas savus pienākumus.

17. Itālijas Republika 2001. gada 30. novembra vēstulē lūdza Komisiju izlemt, vai ir pamatoti saskaņā ar KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunktu *a posteriori* neņemt vērā apelācijas sūdzības iesniedzējai pieprasītos ievedmuitas nodokļus vai atbrīvot no šo nodokļu nomaksas saskaņā ar KMK 239. pantu.

18. 2002. gada 3. jūnija vēstulē Komisija lūdza Itālijas iestādēm sniegt papildu informāciju, un tās atbildēja ar 2002. gada 7. jūnija vēstuli.

19. 2002. gada 25. jūlija vēstulē Komisija informēja apelācijas sūdzības iesniedzēju, ka tā neredz iespēju apmierināt tās lūgumu. Pirms galīgā lēmuma pieņemšanas Komisija tomēr lūdza apelācijas sūdzības iesniedzēju tai iesniegt savas piezīmes, kā arī piedāvāja iepazīties ar nekonfidenciālajiem

dokumentiem lietas materiālos. 2002. gada 6. augustā apelācijas sūdzības iesniedzējas pārstāvji Komisijas telpās iepazinās ar administratīvās lietas materiāliem. Viņi turklāt parakstīja apliecinājumu, ka ir iepazinušies ar tās pielikumā uzskaitītajiem dokumentiem.

20. Ar 2002. gada 15. augusta vēstuli apelācijas sūdzības iesniedzēja Komisijai iesniedza savus apsvērumus. Tā palika pie saviem ieskatiem, ka kompetentās muitas iestādes ir kļūdījušās, tā šīs kļūdas nevarēja atklāt un ka tās ir pielīdzināmas pienākumu neizpildei, kas var radīt īpašu situāciju KMK 239. panta izpratnē.

21. 2002. gada 18. oktobrī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kas apelācijas sūdzības iesniedzējai paziņots 2002. gada 21. novembrī. Komisija, pirmkārt, secināja, ka bija pamatoti iegrāmatot ievedmuitas nodokļus, kas bija prasības priekšmets. Otrkārt, Komisija tomēr secināja, ka bija pamatoti kompensēt ievedmuitas nodokli tiktāl, ciktāl prasība attiecās uz 16 nederīgajiem sertifikātiem, jo attiecībā uz tiem apelācijas sūdzības iesniedzēja atradās īpašā situācijā KMK 239. panta izpratnē. Treškārt, saistībā ar 32 apstrīdētajiem sertifikātiem Komisija secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas minētie apstākļi nerada īpašu situāciju KMK 239. panta izpratnē. Tāpēc Komisija apstrīdētā lēmuma 2. pantā nolēma, ka nav pamata kompensēt ar tiem saistītos ievedmuitas nodokļus EUR 1 702 340,25 apmērā.

B — *Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums*

22. Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2003. gada 29. janvārī, apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību pret Komisiju un lūdza atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu. Savus prasījumus tā pamatoja ar trīs prasības pamatiem: pirmkārt, uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, otrkārt, KMK 239. panta pārkāpumu un, treškārt, KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu.

23. Komisija lūdza prasību noraidīt un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai maksāt tiesāšanās izdevumus.

24. Pirmās instances tiesa prasību pilnībā noraidīja.

1) Par pirmo prasības pamatu

25. Pirmajā prasības pamatā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka administratīvajā procedūrā esot pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību, jo, lai arī tai bija iespēja iepazīties ar lietas materiāliem, uz kuru pamata Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, tai

tomēr nebija ļauts iepazīties ar dokumentiem, kuri bija svarīgi, Komisijai novērtējot situāciju kopumā.

26. Noraidot šo prasības pamatu, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 88. punktā nosprieda, ka šai jomā tiesību uz aizstāvību ievērošana nozīmē tikai ieinteresētās personas iespēju lietderīgi paust savu viedokli par tiem aspektiem, ieskaitot dokumentus, ar kuriem Komisija ir pamatojusi savu nelabvēlīgo lēmumu, un Komisijai pēc savas iniciatīvas nav jāsniedz pieeja visiem dokumentiem, kas varētu būt saistīti ar attiecīgo lietu, kuru Komisija izskata nodokļu atbrīvojuma lūguma sakarā.

27. Pirmās instances tiesa 92. punktā nosprieda, ka, ja dokumenti, ar kuriem apelācijas sūdzības iesniedzēja administratīvās procedūrā nevarēja iepazīties, nav skaidri minēti apstrīdētajā lēmumā, tas neizslēdz to, ka apstrīdētais lēmums var būt pieņemts uz šo dokumentu pamata. Tomēr to nevar teikt par visu plašo saraksti, uz ko atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, jo vismaz daļa no šiem dokumentiem ir saistīti tikai ar šīs lietas kontekstu. Attiecībā uz šiem "ar kontekstu saistītajiem" dokumentiem Pirmās instances tiesa izklāstīja, ka nav nozīmes tam, ka šie dokumenti, kas nav bijuši apstrīdētā lēmuma pamatā, iespējams, netika nodoti apelācijas iesniedzējai, jo šie dokumenti nekādā ziņā nevarēja ietekmēt apstrīdēto lēmumu. Tāpēc tā pirmo prasības pamatu par to, ka nebija iespējas iepazīties ar minētajiem dokumentiem, noraidīja kā nepamatotu.

28. Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 98.–100. punktā attiecībā uz dokumentiem, ar ko Komisija pamatoja apstrīdēto lēmumu, secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja Komisijas telpās bija iepazinusies ar lietas materiāliem un parakstījusi rakstisku apliecinājumu, kurā tā skaidri norādīja, ka bija iepazinusies ar visiem dokumentiem, kas tieši vai netieši ir saistīti ar šo lietu. Turklāt šim apstiprinājumam bija pievienots saraksts, kurā bija uzskaitīti visi dokumenti, ar kuriem apelācijas sūdzības iesniedzējas pārstāvis bija iepazinies. Pamatojoties uz šo sarakstu, Pirmās instances tiesa secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pretēji tās apgalvotajam, ka tai nebija iespējas apskatīt dokumentus, patiesībā bija iepazinusies ar dažādiem dokumentiem.

29. Par saraksti starp Komisiju, *UCLAF*, Turcijas iestādēm un dalībvalstu muitas iestādēm Pirmās instances tiesa secināja, ka nekas neliecināja par to, ka Komisija apstrīdēto lēmumu būtu pamatojusi ar kādiem citiem dokumentiem, nevis tiem, kas atrodami lietas materiālos, ar ko apelācijas sūdzības iesniedzēja varēja iepazīties 2002. gada 6. augustā.

2) Par otro prasības pamatu

30. Otrajam prasības pamatam, kurā apgalvots, ka bija pieļauts KMK 239. panta pārkāpums, un kuru Pirmās instances tiesa arī noraidīja, ir četras daļas. Pirmā ir par nepareizu *A. TR.* 1 sertifikātu D 437214 klasificēšanu. Otrajā un trešajā daļā Turcijas iestādēm

un Komisijai tika pārmesta nopietna pienākumu neizpilde, pierādot īpašu apstākļu pastāvēšanu KMK 239. panta izpratnē. Visbeidzot, ceturtā daļa ir par to, ka prasītāja nav bijusi acīmredzami nolaidīga, un par uzņēmējdarbības riska vērtējumu.

31. Runājot par otrā prasības pamata pirmo daļu, Pirmās instances tiesa vispirms atgādināja, ka preču izcelsmes noteikšana pamatojas uz kompetenču sadali starp eksportētājas valsts un importētājas valsts iestādēm, kur izcelsmi nosaka pirmās valsts iestādes, un pēc tam izskatīja Komisijas, Itālijas un Turcijas iestāžu saraksti. Par šo sarakstiPirmās instances tiesa 122. punktā secināja, ka Komisija apstrīdētā lēmuma daļā, kas saistīta ar viltotajiem sertifikātiem, galvenokārt izmantoja Turcijas iestāžu 1999. gada 8. marta Ravennas Muitas dienestam adresēto vēstuli. Salīdzinot šīs sarakstes saturu ar vēlākiem Turcijas iestāžu paziņojumiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka sertifikāta D 437214 vērtējums nebija pilnīgi skaidrs un ka Komisija pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas nevarēja likumīgi secināt, ka sertifikāts D 437214 bija viltots (124. un 128. punkts). Tas, ņemot vērā pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas saņemto 2003. gada 22. augusta vēstuli, kurā Turcijas iestādes apstiprināja savus 1999. gada 8. marta vēstulē minētos secinājumus, tomēr nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu, jo apelācijas sūdzības iesniedzējai nav leģitīmas intereses panākt apstrīdētā lēmuma atcelšanu formas prasību pārkāpuma dēļ, ja pēc atcelšanas tā vietā varētu tikt pieņemts jauns, būtībā identisks lēmums (133. punkts).

32. Tālāk Pirmās instances tiesa apskatīja otrā prasības pamata otro daļu, kas attiecās uz dažādiem apgalvojumiem par Turcijas kompetento iestāžu pienākumu neizpildi un pamatojās uz tēzi, ka minētās iestādes patiešām bija izsniegušas un apstiprinājušas apstrīdētos sertifikātus.

33. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 150.–152. punktā izklāstīja, ka, pirmkārt, to, vai Turcijas iestāžu izdotie dokumenti ir autentiski vai viltoti, var noteikt tikai šīs iestādes, un, otrkārt, šīs iestādes bija secinājušas, ka apstrīdētie sertifikāti bija viltoti. Tad Pirmās instances tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka zīmogs un paraksti uz apstrīdētajām sertifikātiem norādot, ka tos acīmredzot ir izsniegušas un apstiprinājušas Turcijas iestādes. Turklāt ne Asociācijas līgumā, ne tā piemērošanas noteikumos nav skaidri paredzēta Turcijas iestāžu izsniegto sertifikātu reģistrācija (161. punkts). Tālāk Pirmās instances tiesa izklāstīja, ka viltotu dokumentu iesniegšana neļauj secināt, ka būtu pretlikumīga vienošanās starp eksportētājiem un muitas iestādēm, kuras tos izsniegušas (167. un

168. punkts). Visbeidzot, Pirmās instances tiesa nosprieda, ka Turcijas iestādes nebija pārkāpušas savus pienākumus iestāžu savstarpējās palīdzības jomā un ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu nepamatoja neviens pierādījums (216.–218. punkts).

34. Tālāk Pirmās instances tiesa izskatīja otrā prasības pamata trešo daļu par vairākiem apgalvojumiem, ka Eiropas Komisija bija pārkāpusi savus pienākumus.

35. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa vispirms atgādināja *UCLAF* Turcijā veikto izmeklēšanu un nosprieda, ka nebija pierādījumu, ka Komisija iestāžu savstarpējās palīdzības ietvaros, par ko bija vienošanās ar Turcijas Republiku, būtu saskārusies ar grūtībām, kas attaisnotu vēršanos Asociācijas padomē vai Apvienotās Muitas savienības komitejā (238.–240. punkts). Tāpēc Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka ne Asociācijas līgums, ne Asociācijas padomes lēmumi, ne arī piemērojamās Kopienu tiesību normas neparedzēja līgumslēdzēju pušu pienākumu sūtīt zīmogu un parakstu paraugus (249.–257. punkts), lai šaubu gadījumā informētu importētājus par atvieglojumu režīmā veikto muitas darbību likumību (270. punkts) vai lai piemērotu kādu noteiktu *UCLAF* izmeklēšanas metodi (284. punkts).

36. Otrā prasības pamata ceturto daļu, kas attiecās uz apelācijas sūdzības iesniedzējas acīmredzamo nolaidību, Pirmās instances tiesa noraidīja kā nepamatotu, secinājusi, ka Komisija apstrīdētā lēmuma daļā par viltotajiem sertifikātiem nebija lēmusi jautājumu par apelācijas sūdzības iesniedzējas rūpību vai nolaidību (295. un 296. punkts).

3) Par trešo prasības pamatu

37. Pēc tam Pirmās instances tiesa noraidīja trešo prasības pamatu par KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja nebija spējusi pierādīt, ka apstrīdēto sertifikātu, kuri izrādījās viltoti, izgatavošanu vai pieņemšanu būtu veicinājusi kompetento iestāžu aktīva rīcība (303.–307. punkts).

4) Par lūgtajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem un pierādījumu savākšanas pasākumiem

38. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa kā nepamatotus vai nebūtiskus un liekus sprieduma taisīšanai šajā lietā noraidīja piedāvātos pierādījumus un apelācijas sūdzības iesniedzējas lūgumus noteikt pierādījumu savākšanas pasākumus (314.–333. punkts).

C — *Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi*

39. Apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza šo apelācijas sūdzību 2007. gada 13. aprīļa vēstulē, kas Tiesas kancelejā reģistrēta 2007. gada 16. aprīlī.

40. Apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz:

— atcelt Pirmās instances tiesas 2007. gada 6. februāra spriedumu lietā T-23/03;

— apmierināt Pirmās instances tiesā izvirzītos prasījumus vai nosūtīt lietu Pirmās instances tiesai atkārtotai izskatīšanai pēc būtības;

— apmierināt lūgumus veikt procesa organizatorisko pasākumus, ko prasītāja iesniedza ar 2003. gada 28. janvāra, 2003. gada 4. augusta un 2003. gada 11. augusta vēstulēm;

— piespriest atbildētājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies tiesvedībā pirmajā instancē.

41. Komisija 2007. gada 22. jūnija vēstulē, kas Tiesas kancelejā reģistrēta 2007. gada 25. jūnijā, iesniedza atbildes rakstu uz apelāciju, kurā tā lūdza:

— apelāciju pilnībā noraidīt,

— atstāt pilnībā spēkā Komisijas Pirmās instances tiesā izvirzītos prasījumus un

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ieskaitot tos, kas radušies pirmajā instancē.

42. 2007. gada 30. jūlija lēmumā Tiesas priekšsēdētājs secināja, ka nav jāiesniedz replikas raksts.

43. Pēc rakstveida procesa beigām 2008. gada 10. janvārī notika mutvārdu tiesas sēde, kurā tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu apsvērumi.

D — *Apelācijas pamati un lietas dalībnieku argumenti*

44. Ievadā Komisija norāda, ka apelācija ir pamatota ar apgalvojumu, ka apstrīdētie sertifikāti nav viltoti. Pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā secināja, ka 32 apstrīdētie *A. TR.* 1 sertifikāti bija viltoti un tos nebija izsniegušas Turcijas muitas iestādes. Apelācijā ir apstrīdēta šo Pirmās instances tiesas faktu konstatācija, un tādēļ tā ir nepieņemama. Turklāt Komisija ceļ dažādas iebildes par konkrētu apelācijas pamatu nepieņemamību.

45. Apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza deviņus apelācijas pamatus.

46. Ar pirmo apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu, pieņemot, ka Turcijas iestādēm ir ekskluzīva kompetence lemt par to izsniegto *A. TR.* 1 preču pārvadājuma sertifikātu autentiskumu vai pareizību. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzstāj, ka, ja ir pietiekamas objektīvas pazīmes, ka attiecīgajās nelikumībās ir iesaistītas kādas trešās valsts atbildīgās muitas iestādes, vai pat ja ir konkrētas aizdomas par šādu rīcību, šo kompetento iestāžu ekskluzīvā kompetence beidz pastāvēt.

47. Pēc *Komisijas* uzskatiem, ņemot vērā, ka Pirmās instances tiesa ir secinājusi, ka Turcijas kompetento iestāžu līdzdalība apstrīdēto sertifikātu viltošanā nav pierādīta, nav iemesla apšaubīt kompetences sadali starp Turcijas un Kopienas muitas iestādēm.

48. Ar otro apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi pieņēmusi, ka tiesības iepazīties ar dokumentiem attiecas tikai uz dokumentiem, ar kuriem Komisija ir pamatojusi apstrīdēto lēmumu. Tiesībām iepazīties ar dokumentiem būtu jāattiecas arī uz konfidenciāliem dokumentiem. Komisijai vismaz būtu jāmin, ka ir konfidenciāli dokumenti, un lietai jāpievieno šo dokumentu nekonfidenciāls kopsavilkums.

49. *Komisija* iebilst, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas viedoklim Kopienu tiesībās nav atrodams nekāds pamatojums.

50. Ar trešo apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* apstrīd to, ka Pirmās instances tiesa tai pilnībā noteica pienākumu pierādīt faktiskos apstākļus, kas veido "īpašos apstākļus" KMK 239. panta un KMK piemērošanas regulas 905. panta izpratnē, kas ir apstākļi trešajās valstīs (šajā gadījumā — Turcijā) vai tādi apstākļi, kuri ir Komisijas darbības un ietekmes sfērā. Šāda pierādīšanas pienākumu sadale prasītājam uzliek neiespējamus un netaisnīgus pienākumus. Savu pierādīšanas pienākumu tā esot izpildījusi,

sniedzot objektīvus pieturas punktus, kas pamatoja nopietnas aizdomas un iespējamu varbūtību attiecībā uz apstrīdētajām nelikumībām.

51. *Komisija* uzskata, ka runa nav par pierādīšanas pienākumu sadali. Jautājums par pierādīšanas pienākumu sadali rodas tikai tad, ja strīdīgais apgalvojums par kādu faktu ir pierādāms vismaz sākumā. Turpretī pretējs pierādīšanas pienākums nozīmētu, ka Komisija, kā arī dalībvalstu un trešo valstu muitas iestādes *a priori* tiktu "vispārīgi turētas aizdomās" un tām tiktu noteikts daudzos gadījumos neiespējams pienākums atspēkot apgalvojumus. Turklāt Komisija apliecina, ka runa ir vienīgi par apelācijas sūdzības iesniedzējas minējumiem, nevis objektīviem pieturas punktiem.

52. Ceturtajā apelācijas pamatā *apelācijas sūdzības iesniedzēja* pauž viedokli, ka Pirmās instances tiesa, noraidot tās piedāvājumus sniegt pierādījumus un tās pieprasītos pierādījumu savākšanas pasākumus, ir pārkāpusi Tiesas Reglamenta 68. panta 1. punkta prasības. To vēl jo vairāk pamatojot tas, ka saistībā ar pierādīšanas pienākumu Pirmās instances tiesa apelācijas sūdzības iesniedzējai piemēroja ļoti augstas prasības. Turklāt, ņemot vērā, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas pieteikums pamatojās, pirmkārt, uz lietas materiālu kopumu un, otrkārt, tikai uz konkrētiem, par piemēru kalpojošiem dokumentiem, piemēram, 1998. gada 9. decembra *OLAF* ziņojumu, Pirmās instances tiesa esot nepareizi pieņēmusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas lūgums uzrādīt administratīvās lietas dokumentus bija nepamatots (313. punkts).

53. *Komisija* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa rīkojās pareizi, noraidot kā nelietderīgus un liekus apelācijas sūdzības iesniedzējas lūgumu veikt pierādījumu savākšanas pasākumus un piedāvājumus sniegt pierādījumus, jo lietas materiālos jau bija atrodami būtiski un konsekventi pierādījumi.

54. Piektais apelācijas pamats ir par kļūdām, ko Pirmās instances tiesa esot pieļāvusi, veicot dokumentu/faktu tiesisko kvalifikāciju saistībā ar Turcijas iestāžu un Komisijas pienākumu neizpildi.

55. Runājot par apgalvoto Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi, *apelācijas sūdzības iesniedzēja*, pirmkārt, uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir juridiski kļūdaini interpretējusi un kvalificējusi apstrīdētos sertifikātus. Otrkārt, tā kritizē Pirmās instances tiesas veikto *A. TR.* 1 sertifikātu D 437214 viltošanas interpretāciju. Treškārt, salīdzinot zīmogu uz sertifikātiem, kas atzīti par nepareiziem, ar zīmogu uz viltotiem sertifikātiem, tie neatšķiras, kas liecinot, ka apstrīdētie sertifikāti ir kļūdaini kvalificēti par viltotiem. Ceturtkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi juridisku kļūdu, neatzīstot, ka Turcijai saskaņā ar dažādiem Lēmuma Nr. 1/95 un Nr. 1/96 noteikumiem ir juridisks pienākums reģistrēt izsniegtos sertifikātus. Turklāt tā kritizē Pirmās instances tiesas apsvērumu, ka viltotāji esot bijuši ieinteresēti viltotajiem sertifikātiem izmantot reģistrācijas numurus, kas atbilst likumīgiem sertifikātiem. Turklāt tā pamatojas uz premisu, ka dubults imports

ar tiem pašiem reģistrācijas numuriem nekavējoties tiktu atklāts, it īpaši tādēļ, ka imports notika vienīgi caur Ravennas ostu un nevienā gadījumā nav atklāti dubulti reģistrācijas numuri. Piektkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Turcijas iestādes ir piedalījušās apstrīdēto sertifikātu izdošanā, jo tās būtu varējušas novērst viltoto sertifikātu izmantošanu eksporta laikā, ja tās būtu pārbaudījušas iesniegtos sertifikātus un preci. Sestkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja kritizē Pirmās instances tiesas juridisko vērtējumu attiecībā uz apgalvoto par Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi iestāžu savstarpējās palīdzības ietvaros un it īpaši konstatāciju, ka šo iestāžu liecības neesot pretrunīgas. Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz vairākiem apstākļiem, kas, pēc tās domām, pierāda Turcijas iestāžu līdzdalību apstrīdēto sertifikātu izdošanā.

56. Vispirms *Komisija* pārstāv viedokli, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nesaprot Pirmās instances tiesas konstatējumu piektā apelācijas pamata sakarā. Tas neattiecas uz juridiskiem jautājumiem, bet gan faktu vērtējumu, kas nevar būt kasācijas sūdzības priekšmets. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja piektā apelācijas pamata ietvaros ir nepieņemami atkārtojusi pirmajā instancē paustos argumentus. Tā neesot spējīga parādīt, cik lielā mērā Pirmās instances tiesa šajā sakarā ir pieļāvusi juridisku kļūdu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumi neesot pamatoti ar faktiem, un tiem nav nekādas pierādījumu vērtības. Reģistru veidošana nav noteikta ne Asociācijas līgumā, ne arī citos šajā lietā piemērojamos tiesību aktos.

57. *Apelācijas sūdzības iesniedzēja* uzskata, ka saistībā ar apgalvoto Komisijas pienākumu neizpildi ir pietiekami objektīvi pieturas punkti par Turcijas kompetento iestāžu sistemātiskiem un apzinātiem pārkāpumiem, lai pamatotu pastiprinātu atvieglojuma režīma kontroli no Komisijas puses. Pamatojoties uz KMK piemērošanas regulas 93. pantu un Lēmuma Nr. 1/96 4. pantu, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka arī attiecīgajā laika posmā (no 1995. gada līdz 1997. gadam) Turcijas Republikai un Komisijai esot bijis tiesību aktos noteikts pienākums attiecīgajām muitas iestādēm paziņot vai pieprasīt Turcijas muitas iestāžu izmantoto zīmogu paraugus. Pirmās instances tiesa esot pieļāvusi juridisku kļūdu arī tāpēc, ka tā nekonstatēja Komisijas pienākumu vēlākais līdz 1994. gada beigām/1995. gada sākumam brīdināt augļu sulas koncentrāta importētājus par nelikumībām Turcijā, izdodot *A. TR.* 1 preču pārvadājumu sertifikātus. Turklāt *UCLAF* neesot pildījusi Regulas (EK) Nr. 1073/99 1. un 3. pantā noteiktos pienākumus veikt atbilstošu izmeklēšanu Turcijā, jo tā nav izmantojusi noteiktas izmeklēšanas metodes.

58. *Komisija* uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja atkal apstrīd vienīgi Pirmās instances tiesas faktu konstatāciju un vērtējumu. Šajā lietā piemērojamās tiesību normas ne Turcijai, ne Komisijai neuzliekot pienākumu nosūtīt zīmogu un parakstu paraugus. Par apelācijas sūdzības iesniedzējas pausto, ka Komisijai esot pienākums

informēt importētājus, Komisija atgādina, ka šeit apstrīdētais preču imports notika no 1995. gada aprīļa līdz 1997. gada novembrim, taču šaubas par Turcijas *A. TR.* 1 sertifikātu autentiskumu un to satura pareizību radās tikai vēlāk, proti, sākot ar 1998. gadu.

59. Sestajā apelācijas pamatā *apelācijas sūdzības iesniedzēja* norāda, ka Pirmās instances tiesa nav kvalificējusi kā nepareizu Komisijas rīcību, kad tā nesazinājās ar Muitas komiteju/Asociācijas padomi. Apelācijas sūdzības iesniedzēja šeit atsaucas uz spriedumu lietā "Turcijas televizori" [3].

60. *Komisija* norāda, ka, ņemot vērā Turcijas iestāžu konsekvento un nevainojamo gatavību sadarboties, tai nebija iemesla sazināties ar Muitas komiteju vai Asociācijas padomi.

61. Ar septīto apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* norāda, ka Pirmās instances tiesa neatzina tās likumīgās intereses, lai tiktu atcelts apstrīdētais lēmums attiecībā uz *A. TR.* 1 sertifikātu D 437214, jo, ņemot vērā KMK 281. panta 3. punktā noteikto trīs gadu termiņu, ievērojot Pirmās instances tiesas spriedumu par it kā "viltoto" D 437214 sertifikātu, nebūtu pieņemami ar jaunu lēmumu iekasēt vienreiz atlaisto/atmaksāto muitas nodokli.

62. *Komisija* uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas KMK piemērošanas regulas 905. un turpmāko pantu, kā arī KMK 218. panta 3. punkta interpretācija ir nepareiza, jo šajā lietā apstrīdētais lēmums esot pieņemts minētajā termiņā un Pirmās instances tiesa to neesot atcēlusi.

63. Ar astoto apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* vēršas pret to, ka Pirmās instances tiesa neatzina, ka, pat pieņemot, ka apstrīdētie sertifikāti bija viltoti, ņemot vērā Turcijas iestāžu un Komisijas rupjo pārkāpumu un ievērojot attiecības starp uzņēmējiem un administrāciju, būtu netaisnīgi likt apelācijas sūdzības iesniedzējai segt zaudējumus, kas izriet no apstrīdētā lēmuma.

64. *Komisija* atgādina, ka tā apstrīdētajā lēmumā nav sniegusi komentārus par apelācijas sūdzības iesniedzējas rūpību vai nolaidību un tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par šo jautājumu ir noraidāmi.

65. Ar devīto apelācijas pamatu *apelācijas sūdzības iesniedzēja* kritizē to, ka Pirmās instances tiesa ir noliegusi Turcijas muitas iestāžu aktīvu līdzdalību šajā lietā 32 apstrīdēto *A. TR.* 1 sertifikātu izsniegšanā un izmantošanā KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

3 — Tiesas 2001. gada 10. maija spriedums apvienotajās lietās T-186/97, T-187/97, no T-190/97 līdz T-192/97, T-210/97, T-211/97, no T-216/97 līdz T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 un T-147/99 *Kaufring* u.c. (*Recueil*, II-1337. lpp.).

66. Šajā sakarā *Komisija* apgalvo, ka tieši tāpēc, ka šajā lietā runa ir par viltotiem sertifikātiem, ko nav izsniegušas Turcijas iestādes, nav arī Turcijas iestāžu "aktīvas kļūdas" KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

IV — Juridiskais vērtējums

A — *Ievada piezīmes*

1) Materiāli tiesiskie apsvērumi

67. 1992. gada 22. oktobrī stājās spēkā Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas muitas kodeksa izveidi, kas saskaņā ar tās 253. pantu ir piemērojama ar 1994. gada 1. janvāri. Izveidojot Muitas savienību, Kopienas dažādajās regulās un direktīvās izkaisītie muitas noteikumi tika apvienoti Muitas kodeksā, kas kopā ar Kopienā un dalībvalstīs pieņemamajiem piemērošanas noteikumiem veido muitas tiesības. Muitas kodeksa vispārīgajiem noteikumiem un procedūrām, pamatojoties uz iekšējā tirgus principu, bija jāgarantē vienota visu muitas tarifu un citu pasākumu piemērošana, ieskaitot lauksaimniecības un tirdzniecības politikas pasākumus, ko Kopiena ir pieņēmusi attiecībā uz preču tirdzniecību starp to un trešajām valstīm. Kopienas muitas tiesību kodificēšana neaprobežojās tikai ar pastāvošo tiesību aktu muitas tiesību jomā tehnisku atspoguļojumu, vienlaicīgi tika izdarīti arī grozījumi, lai muitas tiesības būtu saskanīgākas, vienkāršākas un tiktu novērsti atsevišķi trūkumi nolūkā pieņemt pilnīgus Kopienas noteikumus šajā jomā. Tāpēc Muitas kodeksā ir paredzēti arī jauni noteikumi par ievedmuitas un izvedmuitas nodokļu piedziņu, atmaksu un atlaišanu, kas daļēji turpina iepriekš pastāvošās tiesības, daļēji ievieš grozījumus [4].

68. Saskaņā ar KMK 251. pantu pie senākajām Kopienu tiesību normām, ko atcēla ar Muitas kodeksu, piederēja Regula (EEK) Nr. 1697/79 [5], kuras 13. pants ir pašreizējā KMK 239. panta priekštecis [6], un Tiesa to ir vairākkārt interpretējusi. Tāpat kā šī iepriekšējā norma, arī KMK 239. pants ir uz taisnīguma apsvērumiem pamatota ģenerāl-

4 — Skat. Dollen, M., Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 24/1993. burtnīca, 754. un 755. lpp.; Berr, C., Trémeau, H., *Le droit douanier*, 4. izdevums, Parīze, 1997, 219. lpp.

5 — Padomes 1979. gada 24. jūlija Regula (EEK) Nr. 1697/79 par tāda ievedmuitas nodokļa vai izvedmuitas nodokļa vēlāku piedziņu, kas nav pieprasīts no nodevu maksātāja, par precēm, kas deklarētas saskaņā ar muitas procedūru, kas ietver pienākumu maksāt šos nodokļus.

6 — Skat. Müller-Eiselt, P., Nacherhebung — Erlass — Erstattung — Gedanken zum Vertrauensschutz in die Zollerhebung, *Vertrauensschutz in der Europäischen Union*, Ķelne, 1998, 106. lpp.

klauzula [7], saskaņā ar kuru, lai nodrošinātu tiesisko paļāvību gadījumos, kas praksē nav bieži sastopami un nav skaidri regulēti, ir iespējams atmaksāt vai atlaist ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļus, ja vien attiecīgā persona nav veikusi krāpšanu vai pieļāvusi klaju nolaidību. Pieņemot lēmumu par to, vai ir īpaša situācija šīs normas izpratnē, Komisijai plašās rīcības brīvības, kas tai dota šajā jomā, ietvaros ir jāizvērtē visi fakti, kā arī jāizsver Kopienas intereses nodrošināt muitas noteikumu ievērošanu un labticīga uzņēmēja intereses, lai tam nerastos kaitējums no riska, kas pārsniedz parastos tirdzniecības riska faktorus.

69. KMK 239. panta ģenerālklauzula it īpaši tiek piemērota, ja, ievērojot attiecības starp uzņēmējiem un administrāciju, būtu netaisnīgi likt uzņēmējam ciest zaudējumus, kādi tam nebūtu radušies parastā situācijā [8]. Tiesas judikatūra pamatā pieprasa, lai attiecīgais uzņēmējs salīdzinājumā ar uzņēmējiem, kuri veic tādu pašu darbību, atrastos "neparastā situācijā" [9]. Gan Tiesa judikatūrā, gan Kopienu likumdevējs KMK piemērošanas regulā ir precizējuši gadījumus, kad ir šāda "īpaša situācija" [10].

70. Atbilstoši KMK piemērošanas regulas 904. pantam Kopienu tiesībās par šādiem īpašiem apstākļiem katrā ziņā skaidri netiek

7 — 1987. gada 12. marta spriedums apvienotajās lietās 244/85 un 245/85 *Cerealmangimi* un *Italgrani*/Komisija (*Recueil*, 1303. lpp., 10. punkts) un 1996. gada 18. janvāra spriedums lietā C-446/93 *SEIM* (*Recueil*, I-73. lpp., 41. punkts). Sack, J., *Zollrecht*, *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, 1. sējums, C. II, 82. punkts, 27. lpp., kā praksē ļoti svarīgu vispārīgo taisnīguma normu min tikai KMK piemērošanas regulas 905. pantu acīmredzot tādēļ, ka šajā normā ir noteiktas "īpašās situācijas" pazīmes. Citi autori, piemēram, Müller-Eiselt, P. (minēts 6. zemsvītras piezīmē), 106. lpp., kā būtisko normu min tikai vai pārsvarā KMK 239. pantu. Pareizāk būtu kā juridisko pamatu ievedmuitas nodokļu atmaksai, proti, atlaišanai īpašā situācijā, izmantot KMK 239. panta 1. punkta otro ievilkumu saistībā ar KMK piemērošanas regulas 905. pantu.

8 — 1987. gada 26. marta spriedums lietā 58/86 *Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons* (*Recueil*, 1525. lpp., 22. punkts).

9 — Tiesas 1999. gada 25. februāra spriedums lietā C-86/97 *Trans-Ex-Import* (*Recueil*, I-1041. lpp., 21. punkts) un 1999. gada 7. septembra spriedums lietā C-61/98 *De Haan Beheer* (*Recueil*, I-5003. lpp., 52. punkts). Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *Kaufring* u.c., 218. punkts.

10 — Huchatz, W., *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts* (Izd. Witte, P., Wolffgang, H.-M.), Hamma, 2007, 414. lpp., uzskata, ka Tiesa un Komisija ir norādījušas, kā jāinterpretē šis nenoteiktais tiesību jēdziens. KMK 239. pantam ir divi mērķi. Pirmkārt, tas papildina 236., 237. un 238. pantā minētos gadījumus ar KMK piemērošanas regulā iekļautu atsevišķu gadījumu katalogu (KMK piemērošanas regulas 900. pants), kuros arī iespējama muitas nodokļu atmaksa vai atlaišana. Tas, ka šis katalogs ir ietverts KMK piemērošanas regulā, ļauj Komisijai tai deleģētās likumdošanas kompetences ietvaros atbilstoši EKL 202. panta trešajam ievilkumam ietvert šajā katalogā arī citus gadījumus, piemēram, pamatojoties uz valsts muitas administrāciju ieteikumiem vai Tiesas judikatūru. Otrkārt, valsts administrācijai tiek piešķirtas tiesības nodrošināt atmaksu vai atlaišanu ne tikai visos KMK piemērošanas regulas 236.–238. un 900. pantā minētajos gadījumos, bet arī atsevišķos "īpašos" gadījumos, ja attiecīgā persona nav saistīta ar krāpšanu vai acīmredzamu nolaidību (KMK piemērošanas regulas 889. panta 2. punkts). KMK un KMK piemērošanas regulā uzskaitītie atmaksas gadījumi tomēr nav pilnīgi, jo ir arī citi gadījumi, kas dod tiesības saņemt atmaksu. Šādā veidā var izpausties taisnīguma aspekti un panākts taisnīgums katrā atsevišķā gadījumā. Arī šeit īpaša nozīme ir Kopienas tiesu judikatūrai. Tā arī Huchatz, W., *Zollkodex* (izdevējs von Witte, P.), 4. izdevums, Minhene, 2006, 239. pants, 30. punkts, norāda, ka attiecībā uz jēdziena "īpaši apstākļi" būtību KMK 239. panta 1. punkta otrā ievilkuma un KMK piemērošanas regulas 905. panta izpratnē var atsaukties uz judikatūru, it īpaši Tiesas judikatūru (arī attiecībā uz agrākajām tiesību normām).

atzīta labticīga tādu dokumentu jeb atvieglojumus apstiprinošu materiālu iesniegšana, kas vēlāk izrādās nepareizi vai viltoti. Kopienu likumdevējs, iekļaujot muitas noteikumos šādu izņēmuma klauzulu, Kopienas muitas tiesībās ir pārņēmis Tiesas judikatūru [11].

2) Procesuālo tiesību apsvērumi

72. Ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas plašo un detalizēto izklāstu par precīzu to notikumu norisi, kas bija pamatā šīs tiesvedības uzsākšanai, no procesuālo tiesību aspekta ir obligāti jāatgādina, ka apelācijas sūdzība Tiesā atbilstoši EKL 225. panta 1. punkta otrajai daļai var tikt ierosināta tikai par tiesību jautājumiem. Tiesas Statūtu 58. pantā ir precizēts, ka apelācijas sūdzību var iesniegt tikai tad, ja Pirmās instances tiesas nav bijusi kompetenta, pārkāpusi procesuālos vai Kopienu tiesību aktus.

71. Ņemot vērā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmajā instancē lūdza atcelt Komisijas lēmumu atbilstoši EKL 230. pantam, būtībā to pamatojot ar to, ka tās gadījumā ir īpašs apstāklis KMK 239. panta 1. punkta otrā ievilkuma saistībā ar KMK piemērošanas regulas 905. pantu izpratnē un vismaz no pirmā skatiena šķiet, ka KMK piemērošanas regulas 904. pants traucē tās vēlmei saņemt atbrīvojumu no ievedmuitas nodokļa, jāpieņem, ka šīs minētās normas veido materiāli tiesisko ietvaru, uz kuru pamatojoties, Tiesai jālemj par iesniegtās apelācijas sūdzības pieņemamību un pamatotību.

73. Tādēļ, izvērtējot, vai apelācijas sūdzībā ir pieļaujams iebildums, ir jāņem vērā, ka apelācijas mērķis ir Pirmās instances tiesas veiktās tiesību normu piemērošanas pārbaude, bet nekādā ziņā ne Pirmās instances procesa atkārtojums. Vienkārša pirmajā instancē iesniegtās sūdzības pamatu atkārtošana nav pieņemama kā apelācijas sūdzībā celts iebildums. Apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda apstrīdētie pārsūdzētā sprieduma punkti, kā arī argumenti, kas pamato prasību tos atcelt [12].

11 — Skat. noteicošo Tiesas 1984. gada 13. novembra spriedumu apvienotajās lietās 98/83 un 230/83 *Van Gend* un *Loos* (*Recueil*, 3763. lpp., 15.–17. punkts), kurā nederīgu izcelsmes apliecinājumu saņemšana netika atzīta par īpašu apstākli tāpēc, ka šādu apstākli var pieskaitīt pie profesionālajiem riskiem, kam muitas aģenti ir pakļauti pēc savas darbības būtības. Skat. arī 1980. gada 11. decembra spriedumu lietā 827/79 *Acampora* (*Recueil*, 3731. lpp., 8. punkts), 1991. gada 27. jūnija spriedumu lietā C-348/89 *Mecanarte* (*Recueil*, I-3277. lpp., 24. punkts) un 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-97/95 *Pascoal & Filhos* (*Recueil*, I-4209. lpp., 57.–60. punkts).

12 — Rengeling, H.-W., Middeke, A., Gellermann, M., *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*, Minhene, 2003, 28. pants, 22. un 24. punkts, 500., 501. lpp. 2003. gada 6. marta spriedums lietā C-41/00 *Interporc/*Komisija (*Recueil*, I-2125. lpp., 15. punkts) un 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-496/99 P Komisija/*CAS Succhi di Frutta* (*Recueil*, I-3801. lpp., 48. punkts).

B — *Apelācijas pamatu pārbaude*

1) Pirmais apelācijas pamats: kompetences sadales starp eksportētājas valsts un importētājas valsts kompetentajām iestādēm principa pārkāpums

a) Par kompetences sadali starp eksportētājas valsti un importētājas valsti

74. Attiecībā uz apgalvoto kompetences sadales starp eksportētājas valsts un importētājas valsts kompetentajām iestādēm principa pārkāpumu, pārbaudot preču pārvadājuma sertifikātu autentiskumu vai pareizumu, ir jākonstatē, ka Pirmās instances tiesa secinājumus pārsūdzētā sprieduma 120., 121., 150., 323. un 324. punktā, uz ko apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda apelācijas sūdzībā, izdarīja, ņemot vērā EEK un Turcijas Republikas Asociācijas līguma noteikumus, kā arī pamatojoties uz Tiesas pastāvīgo judikatūru.

75. Lēmuma Nr. 1/96 15. pantā ir noteikts, ka sertifikātu autentiskuma un pareizības pārbaude tiek veikta iestāžu savstarpējās palīdzības ceļā saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/95 29. pantu un 7. pielikumu. Šāda iestāžu savstarpējā palīdzība notiek atbilstoši šī pielikuma 3. un 4. pantam tā, ka pēc pieprasījuma vai pēc iestāžu iniciatīvas notiek informācijas apmaiņa par notikušu vai plānotu rīcību, ar kuru tiek pārkāptas vai varētu tikt pārkāptas muitas tiesības. Šīs administratīvās sadarbības sistēmas efektivitātes nodrošināšanai ir jānosaka kompetenču sadalījums starp šīm iestādēm, ko Tiesa skaidri atzīst.

76. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru preču izcelsmes noteikšana pamatojas uz kompetences sadalījumu starp eksportētājas valsts un importētājas valsts iestādēm; lai gan pirmā nosaka preču izcelsmi, regulējuma ieviešanu nodrošina abu iesaistīto pušu administratīvo iestāžu sadarbība. Šāds regulējums ir pamatots ar to, ka eksportētājas valsts iestādes vislabāk var nepastarpināti konstatēt preču izcelsmi apliecinošos faktus [13]. Šādam

13 — Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedums lietā 218/83 *Les Rapides Savoyards* u.c. (*Recueil*, 3105. lpp., 26. punkts) par 1972. gada 22. jūlija Eiropas Ekonomikas Kopienas un Šveices Konfederācijas līgumu, 1993. gada 7. decembra spriedums lietā C-12/92 *Huygen* u.c. (*Recueil*, I-6381. lpp., 24. un 25. punkts) par 1972. gada 22. jūlija Eiropas Ekonomikas Kopienas un Austrijas Republikas līgumu un 1994. gada 5. jūlija spriedums lietā C-432/92 *Anastasiou* u.c. (*Recueil*, I-3087. lpp., 38. punkts) par 1972. gada 19. decembra Eiropas Ekonomikas Kopienas un Kipras Republikas līgumu. Skat. arī 1996. gada 14. maija spriedumu apvienotajās lietās C-153/94 un C-204/94 *Faroe Seafood* u.c. (*Recueil*, I-2465. lpp., 19. punkts).

kompetenču sadalījumam preču izcelsmes noteikšanā papildus ir arī tāda priekšrocība, ka tas rada drošu un saskanīgu rezultātu un tādējādi novērš pārvadājumu maršrutu maiņu un konkurences izkropļojumus tirdzniecībā.

77. Šāds mehānisms var darboties tikai tad, ja importētājas valsts muitas iestādes atzīst eksportētājas valsts iestāžu likumīgi veikto vērtējumu [14]. Kā Tiesa izklāstīja spriedumā lietā *Les Rapides Savoyards* u.c. [15], tādu starptautisku brīvas tirdzniecības nolīgumu ietvaros, kas Kopienai un trešajai valstij uzliek abpusējas saistības, tas, lai dalībvalstu muitas pārvaldes atzītu šīs trešās valsts iestāžu likumīgi pieņemtos lēmumus, ir nepieciešams, lai Kopiena savukārt varētu pieprasīt no šīs valsts muitas iestādēm attiecīgi ievērot dalībvalstu muitas iestāžu pieņemtos lēmumus par tādu preču izcelsmi, ko importē no Kopienas uz šo valsti.

78. Atvieglojumu apliecinājuma iesniegšana importētājas valsts muitas iestādēm nerada juridiski saistošu pienākumu piemērot importētājam prasīto atvieglojuma režīmu. Tomēr, ja atvieglojumu apliecinājums formāli ir ticis izdots atbilstoši prasībām, tas rada iespaidu, ka arī materiālā ziņā tas ir pareizs. Tāpēc atvieglojumu apliecinājuma iesniegšana rada saistošas sekas vismaz faktu ziņā, proti, attiecībā uz eksportētājas valsts muitas iestāžu veikto faktu konstatāciju [16].

79. No tā izriet, ka saskaņā ar Asociācijas līguma normām importētājas valsts muitas iestādes nevar atteikt atvieglojuma režīmu precei, kas importēta, pamatojoties uz eksportētājas valsts muitas iestāžu likumīgi izsniegtu apliecinājumu.

80. Ja importētājas valsts muitas iestādēm ir pamatotas šaubas par konkrētās preces patieso izcelsmi, tās var tikai pieprasīt eksportētājas valsts muitas iestādēm veikt izcelsmes pēcmuitošanas pārbaudi [17].

81. Šāda sadarbības sistēma un pienākumu sadale starp muitas administrācijām noteikti nozīmē, ka iestādēm ir saistošs šādas vēlākas pārbaudes rezultāts, ja eksportētājas valsts muitas iestādes ir varējušas noteikt attiecīgās preces izcelsmi. Saskaņā ar Tiesas judikatūru tikai īpašos apstākļos, ja eksportētājas valsts muitas iestādes nespēj likumīgi veikt vēlāku pārbaudi, importētājas valsts

14 — Iepriekš 13. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Faroe Seafood* u.c., 20. punkts, un 2006. gada 9. februāra spriedums apvienotajās lietās no C-23/04 līdz C-25/04 *Sfakianakis* (Krājums, I-1265. lpp., 23. punkts).

15 — Minēts iepriekš 13. zemsvītras piezīmē, 27. punkts.

16 — Prieß, H.-J. *Zollkodex* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 27. pants, 41. punkts.

17 — Skat. ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] 2005. gada 20. oktobra secinājumu apvienotajās lietās *Sfakianakis* (Spriedums iepriekš minēts 14. zemsvītras piezīmē) 33. punktu.

muitas iestādes pašas var pārbaudīt apstrīdēto sertifikātu autentiskumu un pareizību un ņemt vērā citus attiecīgo preču izcelsmes pierādījumus [18].

82. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas domām judikatūru nekādā ziņā nevar interpretēt tā, ka importētājai valstij ir tiesības pārbaudīt un apšaubīt, pirmkārt, eksportētājas valsts vērtējuma likumību un, otrkārt, tās vērtējumu kopumā. Turklāt Tiesa spriedumā lietā *Pascoal & Filhos* [19] nosprieda, ka jau tādēļ vien, ka eksportētājas dalībvalsts kompetentās iestādes pēc *a posteriori* pārbaudes paziņo, ka viens no sertifikātiem faktiski eksportētajām precēm nav derīgs, importētājas valsts iestādes var secināt, ka muitas nodokļu parāds atbilstoši likuma noteikumiem nav iekasēts un tādēļ tās var pieprasīt samaksāt šos nodokļus. Turklāt Tiesa secināja, ka šis regulējums nenosaka iepriekš minētajām iestādēm pienākumu konstatēt pārbaudes rezultāta pareizību vai noteikt preču izcelsmi.

83. Jākonstatē, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai un kā Pirmās instances tiesa pareizi atspoguļojusi pārsūdzētā sprieduma 120. un 121. punktā Itālijas iestādēm un Komisijai principā bija saistošs Turcijas iestāžu veiktais vērtējums par 32 apstrīdēto sertifikātu autentiskumu. Nav materiāla pamata veikt izmaiņas tiesību aktos noteiktajā kompetenču sadalījumā starp Turcijas un Kopienas muitas iestādēm. Turklāt jāpiekrīt Komisijas vērtējumam, ka Kopienas muitas iestādes pašas nemaz nevarētu izvērtēt, vai tām iesniegtie kādas trešās valsts izsniegtie preču pārvadājumu sertifikāti ir autentiski vai viltoti. Tātad to var konstatēt vienīgi eksportētājas valsts, šajā gadījumā Turcijas, muitas iestādes, kurām ir atbilstošas zināšanas.

b) Par atšķirīgu vērtējumu jautājumā par to, vai eksportētājas valsts iestādes rīkojās ļaunprātīgi

84. Manuprāt, nav jāiztirzā jautājums, vai būtu vajadzīgs cits vērtējums gadījumā, ja būtu notikuši pārkāpumi, kuros, kā vēlāk izrādās, ir līdzdarbojušās trešās valsts muitas iestādes, jo saskaņā ar Pirmās instances tiesas atzinumu šajā lietā nav iespējams pierādīt Turcijas iestāžu ļaunprātīgu rīcību. Turklāt jāņem vērā, ka runa ir par faktiem, kuru vērtējums principā ir Pirmās instances tiesas kompetencē [20], bet Tiesa šos faktus

18 — Iepriekš 13. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Huygen* u.c., 27. punkts.

19 — Minēts iepriekš 11. zemsvītras piezīmē, 37. punkts.

20 — 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c. (*Recueil*, I-123. lpp., 48. punkts) un 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl AG*/Komisija (*Recueil*, I-10821. lpp., 33. punkts). Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., *Procedural Law of the European Union*, 2. izdevums, Londona, 2006, 453. lpp., 16-003. punkts, norāda, ka Tiesas kompetencē nav konstatēt faktus. Tas, ka apelācijas sūdzība attiecas tikai uz tiesību jautājumiem, nozīmē, ka faktu izvērtēšana ir vienīgi Pirmās instances tiesas kompetencē. No tā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nedrīkst apšaubīt ne Pirmās instances tiesas faktu konstatāciju, ne arī iesniegt faktus, kas netika iesniegti Pirmās instances tiesai tiesvedībā pirmajā instancē.

var pārbaudīt tikai tad, ja no lietas materiāliem izriet, ka izdarītie secinājumi faktiski nav pareizi [21]. Ja pierādījumi ir iegūti likumīgi un ir ievēroti vispārīgie tiesību principi, kā arī noteikumi par pierādīšanas pienākumu un procedūru, tad izvērtēt iesniegtos pierādījumus ir tikai Pirmās instances tiesas kompetencē [22].

85. Runājot par 32 apstrīdēto sertifikātu kvalificēšanu par viltotiem, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 122. punktā vispirms min Turcijas iestāžu 1999. gada 8. marta vēstuli Ravennas Muitas dienestam, kurai pievienots to 32 sertifikātu saraksts, kurus Turcijas iestādes uzskatīja par viltotiem. Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 125. punktā norāda uz teksta neskaidrību, kas konstatēta, salīdzinot šo vēstuli un Turcijas Pastāvīgās pārstāvniecības 1999. gada 22. aprīlī *UCLAF* nosūtīto vēstuli. Tobrīd iesaistītās puses sastapās ar grūtībām no Turcijas iestāžu vēstulēm skaidri secināt, vai apstrīdētie sertifikāti bija viltoti vai tikai nepareizi. Pirmās instances tiesa konstatēja, ka lietoto formulējumu "not correct [..] and not issued according to the rules" varēja interpretēt arī tā, ka attiecīgie sertifikāti nav viltoti. Kā Pirmās instances tiesa secinājusi pārsūdzētā sprieduma 129. punktā, visas šaubas par viltojumiem kliedē Turcijas iestāžu 2003. gada 22. augusta vēstule. Tātad Pirmās instances tiesa, ņemot vērā tai pieejamos faktus, juridiski nekļūdīgi varēja konstatēt, ka attiecīgie 32 sertifikāti bija viltoti.

86. Par apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumu attiecībā uz Turcijas iestāžu iespējamo līdzdalību Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 167. punktā izklāsta, ka dokumentu, kas izrādījušies viltoti, iesniegšana vien neļauj konstatēt, ka starp eksportētājiem un sertifikātus izsniegušajām muitas iestādēm būtu pastāvējusi pretlikumīga vienošanās. Tādā veidā Pirmās instances tiesa, nepieļaujot juridisku kļūdu, norādīja, ka trūkst pieturas punktu, lai konstatētu Turcijas muitas iestāžu saistību ar viltojumiem.

87. Tāpat nevar piekrist apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentam, ka nepareizu sertifikātu izsniegšana ir būtisks pārkāpums, kas pamato Turcijas muitas iestāžu ekskluzīvās kompetences pastāvēšanas izbeigšanu. Proti, šis arguments apšauba Tiesas atzīto kompetenču sadalījumu starp eksportētājas valsti un importētājas valsti sertifikātu autentiskuma un pareizības pārbaudē. Turklāt ir aizliegts likt vienlīdzības zīmi starp muitas iestāžu kļūdas dēļ nepareizi izsniegtu sertifikātu un kriminālsodāmu sertifikātu viltošanu.

88. Tāpēc pirmais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

21 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c., 48. punkts.

22 — Skat. ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] 2003. gada 11. februāra secinājumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c. (spriedums minēts iepriekš 20. zemsvītras piezīmē) 38. punktu. 2001. gada 21. jūnija spriedums apvienotajās lietās no C-280/99 P līdz C-282/99 P *Moccia Irme* u.c./Komisija (*Recueil*, I-4717. lpp., 78. punkts) un 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewerbe*/Komisija (*Recueil*, I-8417. lpp., 24. punkts).

2) Otrais apelācijas sūdzības pamats: tiesību iepazīties ar dokumentiem vai citu tiesību uz aizstāvību pārkāpums

89. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pārkāptas tās tiesības iepazīties ar dokumentiem. Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz Tiesu pārbaudīt tās tiesību uz aizstāvību apjomu administratīvajā procedūrā, tas ir tiesību jautājums, kas skar procesuālās tiesības, un tāpēc ir pieņemams apelācijas sūdzības pamats.

90. Apelācijas sūdzības iesniedzēja izklāsta, ka tai bijuši pieejami vienīgi tie dokumenti, ar kuriem Komisija pamatoja apstrīdēto lēmumu. Turpretim nav bijusi nodrošināta iepazīšanās tā saucamajiem "konteksta dokumentiem", kā arī konfidenciāliem dokumentiem, par kuriem Komisija uzskata arī *UCLAF*, proti, *OLAF* ziņojumus.

91. Saskaņā ar savu judikatūru [23] Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 88. punktā vispirms izklāsta, ka procesuālo tiesību ievērošanas pamatprincips muitas nodokļu atbrīvojuma administratīvās procedūras aspektā nosaka vienīgi to, lai ieinteresētā persona varētu lietderīgi paust savu viedokli par elementiem, tostarp dokumentiem, ar kuriem Komisija pamato savu nelabvēlīgo lēmumu. Tātad Komisijai pēc savas iniciatīvas nav jādod iespēja iepazīties ar visiem dokumentiem, kas varētu būt saistīti ar attiecīgo lietu, kuras ietvaros tā izskata lūgumu par atbrīvojumu no muitas nodokļiem. Ja ieinteresētā persona uzskata, ka šie dokumenti ir noderīgi, lai pierādītu, ka ir bijusi īpaša situācija un/vai ka tā nav rīkojusies acīmredzami nolaidīgi vai tai nav bijuši krāpnieciski nolūki, šai personai ir jālūdz iespēja iepazīties ar šiem dokumentiem atbilstoši noteikumiem, kurus Kopienas iestādes ir pieņēmušas saskaņā ar EKL 255. pantu.

92. Tālāk Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 89. punktā norāda, ka Komisijai pēc ieinteresētās personas lūguma ir jādod iespēja iepazīties ar visiem nekonfidenciālajiem dokumentiem, kas saistīti ar apstrīdēto lēmumu. Ja šāds lūgums nav izteikts, Komisija nedod automātisku iespēju iepazīties ar tās rīcībā esošajiem dokumentiem [24].

93. Šis Pirmās instances tiesas izklāsts ir jāskata, ņemot vērā to, cik ļoti tiesības iepazīties ar dokumentiem mūsdienās atšķiras dalībvalstu un pat Kopienas tiesību normās. No vienas puses šīs tiesības ir nesaraujami saistītas ar procesuālajām garantijām administratīvā procedūrā, kas administratīvās procedūras adresātam nodrošina tiesiskas valsts pamatprincipa ievērošanu. No otras puses šīs tiesības var saprast arī kā sabiedrības tiesības saņemt informāciju, kas prasa, lai visas valsts iestādes un citas institūcijas

23 — Pirmās instances tiesas 2002. gada 11. jūlija spriedums lietā T-205/99 *Hyper*/Komisija (*Recueil*, II-3141. lpp., 63. punkts), 2003. gada 27. februāra spriedums lietā T-329/00 *Bonn Fleisch Ex- und Import*/Komisija (*Recueil*, II-287. lpp., 46. punkts).

24 — Pirmās instances tiesas 1998. gada 19. februāra spriedums lietā T-42/96 *Eyckeler & Malt*/Komisija (*Recueil*, II-401. lpp., 81. punkts), 1998. gada 17. septembra spriedums lietā T-50/96 *Primex Produkte Import-Export* u.c./Komisija (*Recueil*, II-3773. lpp., 64. punkts) un iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Bonn Fleisch Ex- und Import*/Komisija, 46. punkts.

darbotos pārskatāmi un būtu pakļautas demokrātiskai kontrolei [25].

94. EKL 255. pantā ir konkretizēts LES 1. panta 2. punktā noteiktais pārskatāmības princips un vienlaicīgi īstenotas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 42. pantā nostiprinātās Savienības pilsoņu tiesības iepazīties ar dokumentiem [26]. Tomēr šajā lietā galvenokārt radās jautājums par personas tiesību ievērošanu administratīvā procedūrā, kuras beigās Komisijai bija jālemj par atbrīvojumu no ievedmuitas nodokļiem atbilstoši Muitas kodeksa 239. pantam. Tāpēc apelācijas sūdzības iesniedzējai drīkstēja norādīt uz iespēju izteikt lūgumu atbilstoši EKL 255. pantam šī lūguma pamata īpašās funkcijas dēļ tikai tad, ja tai nebija citu īpašu aizsardzības normu. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja katrā ziņā varēja izmantot Kopienu tiesu judikatūrā atzītās tiesības tikt uzklausītai [27], kā arī tiesības iepazīties ar dokumentiem Komisijas ierosinātajā administratīvajā procedūrā.

95. Kā Tiesa vairākkārt uzvērusi, tiesības uz aizstāvību kā pamattiesības pieder vispārējiem tiesību principiem, kuru ievērošana tai ir jānodrošina [28] pēc dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un norādēm, ko sniedz tādi starptautiski nolīgumi kā 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, kuras noslēgšanā dalībvalstis ir piedalījušās vai kurai tās ir pievienojušās [29].

25 — Ģenerāladvokāts Tezauro [*Tesauro*] 1995. gada 28. novembra secinājumos lietā C-58/94 Nīderlande/Padome (*Recueil*, I-2169. lpp., 13.–15. punkts) arī nošķir iepazīšanās ar publiskiem dokumentiem funkciju nodrošināt personu tiesības administratīvā procesā un vispārējas sabiedrības intereses iegūt informāciju par valsts darbībām.

26 — Broberg, M., Access to documents: a general principle of Community law? *European Law Review* (2002), 196. un 197. lpp., norāda, ka pirmais patiesais solis, lai garantētu tiesības iepazīties ar Kopienu iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem tika veikts 1992. gada 7. februārī, parakstot Māstrihtas līguma Nobeiguma aktu. Šī Nobeiguma akta 17. deklarācijā dalībvalstis uzsver lēmumu pieņemšanas procesa pārskatāmības ciešo saistību ar Kopienas iestāžu demokrātiskumu. Kā atbildi uz 17. deklarāciju Padome un Komisija kopīgi ieviesa Rīcības kodeksu par publisku piekļuvi Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 340, 41. lpp.). Tomēr atklātības un iepazīšanās ar dokumentiem jēdzieni Kopienu tiesībās tika pārņemti tikai, stājoties spēkā Amsterdamas līgumam. Kopš tā laika LES 1. panta 2. punktā ir noteikts, ka Savienībai lēmumi ir jāpieņem "pēc iespējas atklātāk". Pirmo reizi Līgumā iekļautais EKL 255. pants jebkuram Savienības pilsonim, kā arī jebkurai fiziskai personai, kas pastāvīgi dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, garantē tiesības iepazīties ar Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem. Šīs tiesības ir apstiprinātas arī 2000. gada 7. decembrī proklamētās Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (2000/C 364/01) 42. pantā. Sekundāro tiesību jomā šīs tiesības konkrētāk tika noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regulā (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

27 — 1993. gada 6. jūlija spriedumā apvienotajās lietās C-121/91 un C-122/91 *CT Control* (*Recueil*, I-3873. lpp., 48. punkts) Tiesa vispirms secināja, ka procedūrā saskaņā ar Regulas Nr. 1430/79 13. pantu, kas bija Komisijas lēmumu par ievedmuitas nodokļa atmaksu vai atlaišanu priekštecis, ir dažādas stadijas, no kurām dažas notiek valsts (attiecīgā uzņēmuma pieteikuma iesniegšana, pirmā muitas iestāžu pārbaude), bet dažas Kopienas līmenī (pieteikuma iesniegšana Komisijai, iesnieguma izskatīšana Muitas nodokļu atbrīvojuma komitejā, ekspertu grupas uzklausīšana, Komisijas lēmums, paziņojums attiecīgajai dalībvalstij). Vēl Tiesa secināja, ka, ja šī procedūra noris atbilstoši Kopienas tiesībām, tad tās attiecīgajai personai sniedz visas nepieciešamās tiesību garantijas, it īpaši tiesības tikt uzklausītai.

28 — 2000. gada 28. marta spriedums lietā C-7/98 *Krombach* (*Recueil*, I-1935. lpp., 25. un 26. punkts) un 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (*Recueil*, I-8375. lpp., 316. punkts).

29 — Skat. 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija (*Recueil*, I-1611. lpp., 37. un 38. punkts).

96. Saskaņā ar Tiesas judikatūru tiesības iepazīties ar dokumentiem kā tiesību uz aizstāvību neatņemama daļa nozīmē to, ka Komisijai ir jādod attiecīgajam uzņēmumam iespēja pārbaudīt visus lietas materiālu rakstiskos dokumentus, kas varētu būt nozīmīgi aizstāvībai [30]. Pie šiem dokumentiem pieder gan atbildību pastiprinošie, gan mīkstinošie dokumenti, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus ietverošus dokumentus, Komisijas iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju [31].

97. Tā kā iepazīšanās ar dokumentiem netiek ierobežota ar to, ka ieinteresētā persona var iepazīties tikai ar tiem dokumentiem, ar kuriem Komisija pamato apsūdzošo lēmumu, bet drīzāk attiecas uz visiem dokumentiem, kas ieinteresētai personai varētu noderēt aizstāvībā, tiesības iepazīties ar dokumentiem Tiesas judikatūrā ir daudz plašākas nekā interpretācija, ko Pirmās instances tiesa izmantoja savā spriedumā. Tomēr jāatceras, ka tas neattiecas uz konfidenciālajiem dokumentiem, ar kuriem nav iespējams iepazīties.

98. Es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa tiesības iepazīties ar dokumentiem administratīvās procedūras par atbrīvojumu no ievedmuitas nodokļiem aspektā ir traktējusi nepieļaujami šauri, kas principā būtu vērtējams kā juridiska kļūda.

99. Taču, manuprāt, šāda vispārējā tiesību principa normatīvā apjoma atšķirīga uztvere vien nevar pamatot pārsūdzētā sprieduma atcelšanu. Gluži otrādi, procesuālā ekonomija un ieinteresētās personas procesuālo garantiju aizsardzība liek precīzi pārbaudīt, vai Pirmās instances tiesa būtu nonākusi pie citāda secinājuma, ja, piemērojot Kopienu tiesību normas, tā būtu ņēmusi vērā Tiesas judikatūru.

100. Kā Tiesa konstatēja saistībā ar tiesībām iepazīties ar dokumentiem spriedumā lietā *Hercules Chemicals* [32], juridiska kļūda nav pieļauta, ja Pirmās instances tiesa uzskata, ka iespēja iepazīties ar visiem pārējiem lietas materiāliem tik un tā nebūtu izraisījusi apstrīdētā Komisijas lēmuma atcelšanu, un tāpēc noraida apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka ir pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību.

101. Šāda judikatūra atbilst būtiskam vispārīgo administratīvo tiesību principam un Kopienas administratīvi procesuālajām

30 — Šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-30/91 *Solvay* (*Recueil*, II-1775. lpp., 81. punkts) un Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija (*Recueil*, I-11177. lpp., 125.–128. punkts).

31 — Skat. 1979. gada 13. februāra spriedumu lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche*/Komisija (*Recueil*, 461. lpp., 9. un 11. punkts), 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-51/92 P *Hercules Chemicals*/Komisija (*Recueil*, I-4235. lpp., 75. punkts) un iepriekš 28. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 315. punkts.

32 — Minēts iepriekš 31. zemsvītras piezīmē, 80.–82. punkts.

tiesībām [33], saskaņā ar kurām procesuālā kļūda administratīvā lēmuma atcelšanu tiesā pamato tikai tad, ja šī kļūda ietekmē lēmuma saturu.

102. Kā secinājumos apvienotajās lietās *PVC* [34] pareizi izklāstījis ģenerāladvokāts Mišo [*Mischo*], tiesībām iepazīties ar lietas materiāliem nav jēgas pašām par sevi, bet tās dod attiecīgajai personai iespēju efektīvi izmantot tiesības uz aizstāvību. No tā nenovēršami izriet, ka saistībā ar iepazīšanos ar lietas materiāliem pieļauti pārkāpumi nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu, ja tie nav ietekmējuši tiesību uz aizstāvību īstenošanu.

103. Secinājumos apvienotajās lietās *Aalborg Portland* [35] ģenerāladvokāts Ruiss-Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*] par iepriekš minēto tiesību iepazīties ar lietas materiāliem aizsardzības funkciju izklāsta, ka procesuālajām kļūdām nav nozīmes, ja attiecīgajai personai tomēr ir bijuši atbilstoši aizstāvības līdzekļi. Tāpēc lēmumu varot atcelt tikai tad, ja tiek konstatēts, ka attiecīgajai personai rezultāts varētu būt bijis labvēlīgāks, ja procesuālās normas būtu bijušas rūpīgi ievērotas, vai arī ja tieši šīs formas kļūdas dēļ nav iespējams noteikt, vai šis lēmums būtu bijis citāds.

104. Pirmās instances tiesa galvenokārt izmantoja šo argumentāciju, pārsūdzētā sprieduma 94. punktā noraidot pārmetumu par tiesību iepazīties ar lietas materiāliem pārkāpumu ar pamatojumu, ka dokumentu, kas nav bijuši apstrīdētā lēmuma pamatā, iespējamajam nenodošanas faktam katrā ziņā nav nozīmes, jo šie dokumenti vienalga nevarēja ietekmēt apstrīdēto lēmumu. Šis secinājums pieder pie Pirmās instances tiesas veiktā faktu vērtējuma, un to tiesiski nevar apstrīdēt.

105. Par Komisijas apstrīdētā lēmuma sagatavošanā izmantotajām vēstulēm jānorāda, ka Pirmās instances tiesa neatstāja bez ievērības apstākli, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas pārstāvis, kad viņš 2002. gada 6. augustā Komisijas telpās iepazinās ar apstrīdētā lēmuma pamatā esošajiem dokumentiem, parakstīja rakstisku apliecinājumu, kurā viņš skaidri norādīja, ka bija iepazinies ar visiem dokumentiem, kas bija tieši vai netieši saistīti ar šo lietu. Turklāt šim apliecinājumam bija pievienots saraksts ar visiem dokumentiem, ar kuriem minētais pārstāvis varēja iepazīties. Kā pārsūdzētā sprieduma 99. un 100. punktā skaidri konstatējusi Pirmās instances tiesa,

33 — Lai pamatotu prasību atcelt tiesību aktu, ir nepieciešams "būtisku" formas prasību pārkāpums, turklāt netiek nošķirtas "būtiskas" un "nebūtiskas" formas prasības, bet izšķirošs ir pārkāpuma "būtiskums". Vai ir būtisks formas prasību pārkāpums, tiek noteikts pēc situācijas konkrētā gadījumā, jo vienas un tās pašas normas pārkāpums dažādos apstākļos var būt lielāks vai mazāks. Formas prasību pārkāpuma būtiskums kopumā tiek atzīts tad, kad formas kļūda varētu būt ietekmējusi tiesību akta saturu vai arī formas prasības ir pieņemtas tieši, lai aizsargātu attiecīgo personu (Rengeling, H.-W., Middeke, A., Gellermann, M., minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 7. pants, 98. punkts, 139. lpp.). Tiesa 1980. gada 10. jūlija spriedumā lietā 30/78 *Distillers Company*/Komisija (*Recueil*, 2229. lpp., 26. punkts) un spriedumā lietā *Thyssen Stahl AG*/Komisija (minēts iepriekš 20. zemsvītras piezīmē, 31. punkts) konstatēja, ka tiesības uz aizstāvību ir pārkāptas, ja Komisijas kļūdas dēļ ir iespēja, ka tās administratīvajam procesam varētu būt bijis atšķirīgs iznākums.

34 — Ģenerāladvokāta Mišo 2001. gada 25. oktobra secinājumi apvienotajās lietās C-244/99 P un C-251/99 P *PVC* (2002. gada 15. oktobra spriedums, *Recueil*, I-8375. lpp., 331. punkts).

35 — Minēts iepriekš 22. zemsvītras piezīmē, 28.–30. punkts.

šajā sarakstā bija ietverts arī *UCLAF* 1998. gada 9. decembra komandējumu pārskats, kā arī Komisijas/*UCLAF* ar to pašu datumu datēta Turcijas Pastāvīgajai pārstāvniecībai adresēta vēstule, ar kuru, kā apelācijas sūdzības iesniedzēja atkārtoti apgalvo apelācijas sūdzībā, tai neesot bijusi iespēja iepazīties. Tāpēc Pirmās instances tiesai bija pamats secināt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai pretēji tās apgalvojumiem bija iespēja iepazīties ar šiem dokumentiem.

106. Par lūgumu iepazīties ar lietas materiāliem, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas un prasības iesniegšanas tiesā, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 102. punktā norādīja, ka šim lūgumam nebija nozīmes, vērtējot, vai administratīvajā procedūrā nebija pārkāptas prasītājas tiesības uz aizstāvību, un šis apstāklis nevarēja ietekmēt minētā lēmuma likumību.

107. Pirmās instances tiesas izklāsts liecina, ka tā ir izvērtējusi, vai attiecīgie dokumenti varētu būt bijuši kaut minimāli noderīgi apelācijas sūdzības iesniedzējai. Tātad Pirmās instances tiesa izskatīja ne tikai jautājumu, vai neiepazīstināšana ar attiecīgajiem dokumentiem neietekmēja beigās pieņemtā lēmuma saturu.

108. Būtībā Pirmās instances tiesas izklāsts liecina, ka attiecīgie dokumenti apelācijas sūdzības iesniedzējai ne tikai nebūtu devuši argumentus, bet arī vispār nebūtu izmantojami to veida un priekšmeta dēļ vai arī tādēļ, ka to saturs apstiprina Komisijas konstatēto, vai arī tādēļ, ka tie ne mazākā mērā nav izmantojami kā pretargumenti.

109. Tādēļ es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa savu pārbaudes metodi būtībā ir pamatojusi ar Tiesas judikatūru un ka tās secinājumi ir pareizi.

110. Nobeigumā ir jāizvērtē Pirmās instances tiesas izklāsts par apelācijas sūdzības iesniedzējas daļēji nekonsekvento rīcību, īstenojot tiesības iepazīties ar lietas materiāliem. Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 102. punktā pareizi pievērsa uzmanību tam, ka prasītāja administratīvajā procedūrā neiesniedza nevienu citu lūgumu iepazīties ar lietas materiāliem un neizmantoja arī 2003. gada 10. jūlijā Komisijas izteikto piedāvājumu iepazīties ar izvēlētajiem dokumentiem. Šajā sakarā šķiet pretrunīgi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja, zinot par savu neizdarību tiesību uz aizstāvību īstenošanā, pirmajā instancē sūdzas par šo tiesību pārkāpumu un apelācijas sūdzībā apstrīd tiesiski neapstrīdamo pirmās instances sprieduma pamatojumu.

111. Tāpēc otrais apelācijas pamats ir jānoraida.

113. Lai iztirzātu šo apelācijas pamatu, vispirms ir principiāli jāapskata pierādīšanas pienākuma sadale procesā par ievedmuitas nodokļu atmaksu, proti, atlaišanu.

3) Trešais apelācijas pamats: pierādīšanas pienākuma sadale

114. Vispirms ir jāievēro, ka saskaņā ar procesuālajās tiesībās vispāratzītu noteikumu tam, kurš atsaucas uz kādas normas prasībām, principā ir jāpierāda to izpilde [37]. No tā izriet, ka pēc visiem noteikumiem pienākums pierādīt, ka ir tāda "īpaša situācija" KMK 239. panta izpratnē, kas pamato ievedmuitas nodokļu atlaišanu, ir importētājam [38]. Tas pats attiecas uz preču izcelsmes pierādīšanu, ja no šī jautājuma noskaidrošanas ir atkarīgs lēmums par to, vai ievedmuitas nodokļa atmaksa ir veicama vai nē [39].

112. Lai konstatētu "apstākļus" KMK 239. panta 1. punkta otrā ievilkuma izpratnē, proti, "īpašu situāciju" KMK piemērošanas regulas 905. panta 1. punkta izpratnē, ir vajadzīgs noteiktu faktu un apstākļu izklāsts, pierādījums un vērtējums. Lietas dalībnieki šajā sakarā strīdas par pierādīšanas pienākuma konkrētu sadali, turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja ir pieprasījusi mainīt pierādīšanas pienākumu, proti, atvieglot tās pierādīšanas pienākumu. Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja savos argumentos kritizē Pirmās instances tiesu, ka tā neesot ievērojusi pierādīšanas pienākuma procesuāli tiesiskos principus, tā pamatojas uz kļūdainu Kopienu tiesību piemērošanu un līdz ar to — uz pieļaujamu apelācijas pamatu [36].

115. Komisijai, lemjot, vai ir "īpaša situācija", kurā tai ir atbilstoša rīcības brīvība [40], pretēji ir pienākums pierādīt, ka importētāja uzrādītie preču pārvadāšanas sertifikāti

36 — Saskaņā ar Rengeling, H., Middeke, A., Gellermann, M. (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē), 28. pants, 502.–504. lpp., pie procesuālajām normām, ar kuru pārkāpumu var pamatot apelācijas sūdzību, neskaitot līgumu, Statūtu un Pirmās instances tiesas reglamenta procesuālos noteikumus, ir pieskaitāmi arī vispārējie Kopienu tiesību principi, kas attiecas uz tiesvedību. Tā apelācijas sūdzībā var apstrīdēt lietas dalībnieku uzklausīšanas tiesā pārkāpumus tādā pašā mērā kā pierādīšanas pienākuma principu vai pierādījumu nodrošināšanas pārkāpumus. Par pareizas pierādīšanas pienākumu noteikumu piemērošanas pārbaudi Pirmās instances tiesā skat. 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-49/92 P *Anic* (*Recueil*, I-4125. lpp., 96. punkts), 2004. gada 6. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-2/01 P un C-3/01 P *BAI* un Komisija/*Bayer* (*Recueil*, I-23. lpp., 47., 61. un 117. punkts), 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-551/03 P *General Motors*/Komisija (Krājums, I-3173. lpp., 51. un 52. punkts) un 2007. gada 25. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija (Krājums, I-729. lpp., 39. punkts).

37 — Tādu uzskatu pauž arī ģenerāladvokāte Kokote [*Kokott*] 2005. gada 8. septembra secinājumos lietā C-293/04 *Beemsterboer Coldstore Services* (Krājums, I-2263. lpp., 47. punkts).

38 — Alexander, S., *Zollkodex* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 220. pants, 4. punkts, uzskata, ka muitas parādniekam ir pienākums pierādīt faktus, ar ko pamatota prasība atmaksāt muitas nodevas.

39 — Skat. Tiesas iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *CT Control*, 39. punkts, saskaņā ar kuru pienākums sniegt pierādījumus par to, ka importētā izstrādājuma izcelsme ir ĀKK valstī, kurai Kopiena paredzējusi atvieglojuma noteikumus, ir importētājam, kas vēlas saņemt importa muitas nodokļu atmaksu, nevis Komisijai.

40 — Tā saskaņā ar judikatūru, lai izvērtētu, vai, ievērojot lietas apstākļus, ir īpaša situācija, kas nav saistīta ne ar attiecīgās personas klaju nolaidību, ne arī ar krāpšanu KMK 239. panta 1. punkta izpratnē, Komisijai ir jāņem vērā visi būtiskie fakti (šajā sakarā skat. Tiesas 1986. gada 15. maija spriedumu lietā 160/84 *Oryzomyli Kavallas* u.c./Komisija, *Recueil*, 1633. lpp., 16. punkts, un Pirmās instances tiesas 1995. gada 9. novembra spriedumu lietā T-346/94 *France-aviation*/Komisija, *Recueil*, II-284. lpp., 34. un 36. punkts).

ir nepareizi, proti, viltoti. Turpretim tai nav jāpierāda, ka nav īpašas situācijas, ja ir izpildīti KMK piemērošanas regulas 904. panta c) punktā noteiktie priekšnoteikumi, jo šie noteikumi jau ietver Komisijai saistošu Kopienu likumdevēja vērtējumu tajā ziņā, ka atbilstoši KMK 239. pantam veiktas procedūras ietvaros importētāja iespējamo labticību nevar uzskatīt par aizsargājamu.

116. Kā jau es norādīju šīs lietas ievada piezīmēs [41], Kopienas likumdevējs, formulējot šo izņēmuma klauzulu, ir pārņēmis līdzšinējo Tiesas pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru īpašas situācijas, kas pamatotu ievedmuitas nodokļa atmaksu, nav, ja, lūdzot tarifa atvieglojumus brīvai apgrozībai deklarētām precēm, labticīgi ir uzrādīti dokumenti, kuri vēlāk izrādās viltoti. Kopš noteicošā sprieduma apvienotajās lietās *Van Gend* un *Loos* [42] pieņemšanas šī judikatūra cita starpā tika pamatota ar to, ka Kopienai nav jācieš dažādu pārkāpumu negatīvās sekas. Tiesa secināja, ka nederīgu izcelsmes apliecinājumu pieņemšana būtībā pieder pie profesionālajiem riskiem, kam uzņēmējs ir pakļauts savu darbību rakstura dēļ, un tam ir tiesības celt prasību pret viltojuma izgatavotāju par zaudējumu atlīdzību.

117. Atkāpes no šī principa Pirmās instances tiesa ir atzinusi vienīgi tādu viltojumu gadījumos, kad risks pārsniedza parasto uzņēmēja profesionālo risku, kā, piemēram, Komisijas uzraudzības pienākumu pārkāpumu gadījumā [43] vai gadījumos, kad pārkāpumos bijuši iesaistīti muitas darbinieki [44]. Šai pirmās instances judikatūrai ir jāpiekrīt pilnībā, jo tajā tiek ņemts vērā apstāklis, ka, izņemot tos muitas procedūras posmus, kuros attiecīgajam ekonomikas dalībniekam ir jāpiedalās, pārējās muitas procedūras laikā viņam principā ir ļoti niecīgas iespējas ietekmēt šo muitas procedūru un tādēļ viņam ir jāpaļaujas uz to, ka kompetentās iestādes

41 — Skat. iepriekš 70. punktu.

42 — Minēts iepriekš 11. zemsvītras piezīmē, 15.–17. punkts.

43 — Iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Eyckeler & Malt*/Komisija, 189.–191. punkts, un iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Kaufring* u.c., 218. punkts.

44 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Kaufring* u.c., 231. punkts, Pirmās instances tiesa secināja, ka vienīgi tādas kļūdas, ko var piedēvēt kompetento iestāžu aktīvai rīcībai un ko rūpīgs nodokļu maksātājs nevarēja atklāt, dod tiesības prasīt nepiedzīt muitas nodokļus. Šīs lietas pamatā bija vairākas kļūdas, kas pieļautas, īstenojot Asociācijas līgumu un no tā atvasinātās Turcijas iestāžu asociācijas tiesības, kā arī nopietna pienākumu neizpilde no Komisijas puses šo noteikumu īstenošanas uzraudzībā. 2001. gada 7. jūnija spriedumā lietā T-330/99 *Rotermund* (*Recueil*, II-1619. lpp., 58. punkts) "īpašā situācija" KMK 239. panta izpratnē radās tāpēc, ka bija krāpnieciskas manipulācijas, kuras saprātīgi varēja izskaidrot tikai ar to, ka tajā aktīvi bija piedalījies galamērķa valsts muitas iestādes darbinieks, un Pirmās instances tiesa secināja, ka Komisijai bija jādara kas vairāk, nevis tikai jāpieprasa no prasītājas formāli un pilnīgi pierādīt muitas darbinieka līdzdalību. Šī judikatūra minēta arī 2004. gada 14. decembra spriedumā lietā T-332/02 *Nordspedizionieri* (Krājums, II-4405. lpp., 58. punkts).

atbilstoši pildīs savus pienākumus administratīvās sadarbības sistēmas ietvaros. Tiktāl būtu netaisnīgi likt uzņēmējiem segt zaudējumus, kas būtībā ir radušies administratīvo iestāžu pārkāpumu dēļ.

118. Tomēr jāatceras, ka šīs tiesnešu izstrādātās pazīmes var būt vienīgi punktuāla pastāvīgās judikatūras pielāgošana, lai panāktu materiālo taisnību katrā atsevišķā gadījumā. Kā izņēmuma noteikumus tos drīkst piemērot tikai šauri [45]. Tas atbilst līdzšinējai Kopienu tiesu judikatūrai, saskaņā ar kuru ievedmuitas nodokļu atlaišana var tikt garantēta tikai ar zināmiem nosacījumiem un īpaši paredzētos gadījumos, tādēļ attiecīgās normas kā izņēmumi no parastajiem importa noteikumiem ir jāinterpretē šauri [46]. Tādēļ pirms šo normu piemērošanas ir strikti jāpārbauda fakti, izvērtējot iesniegtos pierādījumus. Atbilstoši vispāratzītajām procesuālo tiesību normām un ņemot vērā viennozīmīgo Tiesas judikatūru kopš sprieduma apvienotajās lietās *Van Gend* un *Loos* es uzskatu par atbilstošu pieprasīt apelācijas sūdzības iesniedzējai pierādīt arī nelikumības, kas, iespējams, varētu pamatot "īpašas situācijas" pastāvēšanu KMK 239. panta izpratnē.

119. Apelācijas sūdzības iesniedzējas sniegtie argumenti par pretēju pierādīšanas pienākumu nepārliecina.

120. Kā pareizi norāda Komisija, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem šī lieta nav primāri par pierādīšanas pienākuma sadali. Drīzāk jautājums par pierādīšanas pienākuma sadali rodas tikai tad, ja apstrīdētais faktu apgalvojums ir pierādāms vismaz sākumā. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem nav nekāda pamata, jo Pirmās instances tiesa neatrada nekādus pieturas punktus apelācijas sūdzības iesniedzējas tēzei, ka Turcijas iestādes nav pildījušas savus pienākumus Asociācijas līguma īstenošanā, kā arī ir pārkāpušas iestāžu savstarpējās palīdzības noteikumus. No pārsūdzētā sprieduma 194. punkta izriet, ka *UCLAF* pēc pirmā preču pārvadājumu sertifikāta viltojuma atklāšanas atbilstošā termiņā devās izmeklēšanas komandējumā uz Turciju. Turklāt Pirmās instances tiesa 195. punktā norāda, ka Turcijas iestādes izskatīja daudzus sertifikātu un saraksts ar sertifikātiem, ko minētās iestādes uzskatīja par viltotiem, Ravennas Muitas dienestam arī tika nosūtīts samērā ātri. Nobeigumā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 196. punktā norādīja, ka starp Kopienas iestādēm un Turcijas iestādēm izveidojās plaša sarakste par apstrīdētajiem sertifikātiem. Šī iemesla dēļ nevar apstrīdēt Pirmās

45 — Atbilstoši "exceptio est strictissimae interpretationis" principam. Par Tiesas veiktu izņēmuma noteikumu šauru interpretāciju skat. 2007. gada 13. septembra spriedumu lietā C-307/05 *Del Cerro Alonso/Osakidetza* (Krājums, I-7109. lpp., 39. punkts), 2006. gada 23. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-346/03 un C-529/03 *Atzeni* u.c. (Krājums, I-1875. lpp., 79. punkts) un 2004. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-286/02 *Bellio Fratelli* (*Recueil*, I-3465. lpp., 46. punkts).

46 — Tiesas 1999. gada 11. novembra spriedums lietā C-48/98 *Söhl* & *Söhlke* (*Recueil*, I-7877. lpp., 52. punkts); iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētais Pirmās instances tiesas spriedums lietā *Bonn Fleisch Ex- und Import*/Komisija, 63. punkts.

instances tiesas secinājumu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumiem, ka Turcijas iestādes, it īpaši Turcijas Pastāvīgā pārstāvniecība, no 2000. gada esot atteikušās sadarboties ar Komisiju, trūkst jebkādu pierādījumu.

121. Saskaņā ar Pirmās instances tiesas faktu konstatāciju nebija vispār nekādas norādes uz iespējamu Turcijas iestāžu līdzdalību apstrīdēto preču pārvadājuma sertifikātu viltošanā, tāpēc apelācijas sūdzības iesniedzējas mēģinājums vilkt paralēles starp pamata lietas faktiem un faktiem apvienotajās lietās *Kaufring* u.c. nav pamatots. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentam viltotu dokumentu iesniegšana vien neļauj obligāti secināt, ka ir pretlikumīga vienošanās starp eksportētājiem un muitas iestādēm, kuras tos izsniedz, jo citādi KMK piemērošanas regulas 904. panta c) punktā ietvertā norma būtu lieka.

122. Lai gan apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija nav pietiekama, es uzskatu, ka pretējs pierādīšanas pienākums apelācijas sūdzības iesniedzēju tikpat kā netuvinātu tās vēlmju sasniegšanai, jo Komisija un *UCLAF*/*OLAF* pēc savas iniciatīvas acīmredzami ir darījušas visu nepieciešamo, tajā skaitā izmeklēšanu uz vietas Turcijā, lai, konsultējoties ar Turcijas iestādēm, noskaidrotu pamata lietas faktus. Tā kā neeksistē atšķirīgi pieturas punkti, jāsecina, ka Komisija un Turcijas iestādes ir izsmēlušas Asociācijas līgumā paredzētās iestāžu savstarpējās palīdzības tiesiskās iespējas. Šajā sakarā ir īpaši jāatgādina, ka Komisijai trešajās valstīs, kāda ir Turcija, nav patstāvīgas izmeklēšanas pilnvaras, tā ir atkarīga no šīs trešās valsts vēlmes sadarboties un sadarbības atteikuma gadījumā katrā ziņā var izdarīt attiecīgus secinājumus [47]. Tā kā Komisijas pūļu rezultātā nav atklātas nekādas norādes par viltojumu izcelsmi un nav radušās nekādas aizdomas par to, ka attiecīgās iestādes nav pildījušas pienākumus, nav saprotams, kādu labumu lietas dalībniecei dotu pretējs pierādīšanas pienākums. Tas pats attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas lūgumu samazināt tās pierādīšanas pienākuma apmēru, jo Komisijai ir pienākums iesniegt izmeklēšanas rezultātus izvērtēšanai Pirmās instances tiesā. Šajā izmeklēšanā iegūtās atziņas nāk par labu arī apelācijas sūdzības iesniedzējai. Tādēļ Pirmās instances tiesas noteiktā pierādīšanas pienākuma sadales apstrīdēšanas mērķis var būt tikai turpināt

47 — Alexander, S., *Zollkodex* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 220. pants, 72. punkts, atgādina, ka Kopienas līmeņa komandējuma laikā veicamā izmeklēšana ir atkarīga no izmeklēšanas priekšmeta un attiecīgās trešās valsts atļaujas veikt šādu izmeklēšanu. Tas, ka, iespējams, Kopienas līmeņa komandējuma atļaušanu varētu pieprasīt saskaņā ar KMK piemērošanas regulas 81. panta 1. punktu vai ka Kopiena saskaņā ar KMK piemērošanas regulas 94. panta 6. punkta otro teikumu var piedalīties trešo valstu veiktā izmeklēšanā, neko nemaina tajā, ka Kopienas līmeņa komandējumi, lai veiktu izmeklēšanu, nepieder pie administratīvās sadarbības sistēmas. Salīdzinājumam par *OLAF* pilnvarām Eiropas Savienības teritorijā skat. Weitendorf, S., Die interne Betrugsbekämpfung in den Europäischen Gemeinschaften durch das Europäische Amt für Betrugsbekämpfung (OLAF), *Europäisches und internationales Integrationsrecht*, 15. sējums, Hamburga, 2006, 243. lpp., kā arī Kuhl, L., Les pouvoirs d'enquête de l'OLAF, *La protection des intérêts financiers de l'Union et le rôle de l'OLAF vis-à-vis de la responsabilité pénale des personnes morales et des chefs d'entreprises et admissibilité mutuelle des preuves*, Brisele, 2005, 90. lpp., turklāt autori norāda, ka arī, veicot kontroles dalībvalstīs, *OLAF* ir pilnībā atkarīgs no turienes iestāžu palīdzības. Lai veiktu izmeklēšanu uz vietas, ir nepieciešama šīs valsts iestāžu iepriekš sniegta piekrišana un tās uzraudzība.

bezjēdzīgi apstrīdēt Pirmās instances tiesas juridiski nekļūdīgo faktu konstatāciju. Ņemot vērā, ka Tiesa nevar kontrolēt ne Pirmās instances tiesas faktu konstatāciju, ne arī faktu vērtējumu, šis apelācijas pamats ir jānoraida.

4) Ceturtais apelācijas pamats: attiekšanās veikt procesa organizatoriskos pasākumus pierādījumu savākšanai

123. Ar ceturto apelācijas pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd procesa organizatorisko pasākumu noraidīšanu, ko tā lūgusi saskaņā ar Tiesas Reglamenta 64. panta 4. punktu un 65. pantu, un uzskata, ka tāpēc procesuālo tiesību normas piemērotas kļūdaini, ko principā Tiesa var pārbaudīt. Tomēr pieņemt lēmumu par procesa organizatorisko pasākumu lietderību, lai atrisinātu strīdu, ir Pirmās instances tiesas kompetencē [48].

124. No šāda viedokļa apelācijas sūdzības iesniedzējas kritizētie procesuālie pārkāpumi nav pamatoti.

125. Par neiesniegtajiem 1998. gada 9. un 23. decembra *UCLAF* komandējuma pārskatiem ir jāsecina, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 99. punktā pareizi uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šiem pārskatiem varēja iepazīties [49]. Par papildu pārmetumu, ka uzrādītie pārskati neesot bijuši pilnīgi, ir jāiebilst, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja apelācijas sūdzības 88. punktā pati atzīst, ka tā 2005. gada 12. oktobrī esot saņēmusi šo pārskatu trūkstošo daļu, tāpēc tiesas sēdē 2005. gada 15. novembrī pilnībā pārzināja šī dokumenta saturu. Tātad tās lūgums uzrādīt lietas materiālu dokumentus pareizi tika noraidīts kā nepamatots.

126. Turklāt Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 324. punktā norādīja, ka Turcijas iestādes apstrīdētos sertifikātus viennozīmīgi klasificēja kā viltotus. Ņemot vērā lietas materiālus un apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumus, Pirmās instances tiesa secināja, ka pasākumi ar mērķi pierādīt, ka dokumenti ir autentiski, nebija nedz būtiski, nedz nepieciešami, lai izlemtu šo lietu. Tādēļ Pirmās instances tiesa, īstenojot

48 — Atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 49. pantam tā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā tiesvedības stadijā var nolemt veikt kādu procesa organizatorisko vai pierādījumu savākšanas pasākumu. Procesa organizatorisko pasākumu mērķis ir nodrošināt lietas sagatavošanu iztiesāšanai, procesa norisi un strīda atrisināšanu vislabākajos apstākļos. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Pirmās instances tiesai ir jānovērtē, vai lietas izskatīšanai ir noderīgi noteikt pierādījumu savākšanas pasākumus. Skat. Pirmās instances tiesas 2000. gada 22. februāra spriedumu lietā T-138/98 *ACAV* u.c./Padome (*Recueil*, II-341. lpp., 72. punkts) un 2001. gada 16. maija spriedumu lietā T-68/99 *Toditec* (*Recueil*, II-1443. lpp., 40. punkts). Pirmās instances tiesai ir rīcības brīvība tās reglamentā noteiktajās robežās.

49 — Skat. iepriekš 105. punktu.

tai piešķirto rīcības brīvību, nosprieda, ka šie pasākumi nebija jāveic. Šis lēmums nav juridiski apstrīdams.

127. Tāpēc arī šis apelācijas pamats ir jānoraida.

5) Piektais apelācijas pamats: dokumentu/faktu par Turcijas iestāžu un Komisijas iespējamo pienākumu neizpildi tiesiskā kvalificēšana

128. Sākumā jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ar piekto apelācijas pamatu pārsvarā apstrīd Pirmās instances tiesas veikto faktu konstatāciju un vērtējumu, kas principā nevar būt apelācijas sūdzības priekšmets. To pārbaude ir pieļaujama tikai tad, ja runa ir par to tiesisko kvalifikāciju un tiesiskajiem secinājumiem, ko Pirmās instances tiesa ir izdarījusi, liedzot "īpašas situācijas" pastāvēšanu KMK 239. panta izpratnē [50].

50 — Ja Pirmās instances tiesa ir konstatējusi vai izvērtējusi faktus, tad Tiesai atbilstoši EKL 225. pantam ir tiesības pārbaudīt šo faktu tiesisko kvalifikāciju un tiesiskos secinājumus, ko Pirmās instances tiesa ir izdarījusi uz šo faktu pamata (šajā sakarā skat. Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., minēts iepriekš 20. zemsvītras piezīmē, 457. lpp., 16-007. punkts). Kā Tiesa jau ir vairākkārt secinājusi, šī kvalifikācija ir tiesību jautājums, ko apelācijas sūdzības ietvaros var uzdot pārbaudīt Tiesai. Skat. 2005. gada 3. marta spriedumu lietā C-499/03 P *Biegi Nahrungsmittel* un *Commonfood*/Komisija (Krājums, I-1751. lpp., 41. punkts), 1995. gada 19. oktobra spriedumu lietā C-19/93 P *Rendo* u.c./Komisija (*Recueil*, I-3319. lpp., 26. punkts) un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-470/00 P Parlaments/*Ripa di Meana* u.c. (*Recueil*, I-4167. lpp., 41. punkts).

129. Turklāt jāpiezīmē, ka tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja savos apsvērumos izmanto citādu pierādīšanas pienākuma sadalījumu, nekā noteikusi Pirmās instances tiesa [51], šāda juridiska interpretācija, ievērojot manus secinājumus par trešo apelācijas pamatu, ir jānoraida.

130. Tālāk es aplūkošu iespējamo Turcijas iestāžu un Komisijas pienākumu neizpildi, ar ko apelācijas sūdzības iesniedzēja pamato savu argumentu, ka ir "īpaša situācija". Lai izvairītos no atkārtošanās, es savā izklāstā galveno uzmanību pievērsīšu tiem aspektiem, kas man šķiet īpaši svarīgi, un tikai īsumā apskatīšu tos, kurus es jau esmu izvērtējusi no juridiskā viedokļa.

a) Par iespējamo Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi

i) 32 apstrīdēto *A. TR.* 1 sertifikātu kvalificēšana par viltotiem

131. Attiecībā uz 32 apstrīdēto *A. TR.* 1 sertifikātu kvalificēšanu par viltotiem pietiek norādīt, ka Pirmās instances tiesa ir juridiski

51 — Apelācijas sūdzības 108. punkts.

pareizi secinājusi, ka atbilstoši Kopienu tiesībās noteiktajam kompetences sadalījumam Turcijā izdoto sertifikātu autentiskumu varēja noteikt tikai Turcijas kompetentās iestādes [52]. Kā pareizi konstatēja Pirmās instances tiesa, Turcijas kompetentās iestādes apstiprināja, ka visi sertifikāti bija viltoti [53].

ii) Par *A. TR.* 1 preču pārvadājuma sertifikātu D 437214

132. Kā Pirmās instances tiesa pareizi norādījusi pārsūdzētā sprieduma 129. un turpmākajos punktos, Turcijas iestādes 2003. gada 22. augusta vēstulē kliedēja visas šaubas par sertifikāta D 437214 viltojumu.

133. Turklāt tas, ka apstrīdētais sertifikāts ir izrādījies viltots, nevar būt par pamatu, lai pārmestu pienākumu neizpildi, nemaz nerunājot par to, ka varētu pārmest Turcijas iestāžu līdzdalību. Tāpēc apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi, novērtējot 32 apstrīdētos *A. TR.* 1 sertifikātus par viltotiem, ir jānoraida.

52 — Skat. iepriekš 83. punktu.
53 — Skat. iepriekš 85. punktu.

iii) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde attiecībā uz zīmogu

134. Tālāk ir jānoraida arī apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments par Turcijas muitas iestāžu pienākumu neizpildi attiecībā uz zīmogu, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pietiekami skaidri izklāstījusi tiktāl, ciktāl Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi juridisku kļūdu, ko būtu iespējams pārsūdzēt. Šis apstāklis vien jau pamato šī argumenta noraidīšanu kā nepieņemamu.

135. Ja apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlas secināt, ka iespējamās līdzības dēļ starp zīmogu uz apstrīdētajām sertifikātiem un zīmogu uz tiem sertifikātiem, kas atzīti par pareiziem, arī apstrīdētie sertifikāti nav viltoti, bet gan tikai nepareizi, tad drošības pēc vēlos norādīt, ka pret to ir jāiebilst, ka iepriekš minēto iemeslu dēļ šis konstatējums no tiesiskā viedokļa nevar aizstāt viennozīmīgo Turcijas iestāžu vērtējumu.

iv) Turcijas iestāžu pienākumu neizpilde attiecībā uz oficiālo dokumentu reģistrāciju

136. Ir jāpiekrīt Pirmās instances tiesai, ka nedz Asociācijas līgumā, nedz arī tā piemērošanas noteikumos nav ietverts Turcijas iestāžu pienākums izveidot attiecīgus reģistrus. Vienlaicīgi ir jāpiekrīt arī apelācijas

sūdzības iesniedzējas vērtējumam apelācijas sūdzības 136. punktā, ka oficiālo dokumentu reģistrēšana ir izplatīta prakse organizētās iestādēs un tāpēc būtībā ir pašsaprotama. Kā norāda apelācijas sūdzības iesniedzēja, reģistrācija vienlaicīgi ir pamats iestāžu savstarpējās palīdzības atbilstošai izpildei.

137. Tomēr šis konstatējums vien nepamato apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka apstrīdētie sertifikāti esot autentiski. Šāds viedoklis ir pretrunā viennozīmīgajai Turcijas iestāžu konstatācijai. Drīzāk priekšroka ir dodama Pirmās instances tiesas argumentam, ka viltotāji katrā ziņā bija ieinteresēti viltotajiem sertifikātiem izmantot autentisku sertifikātu reģistrācijas numurus. Šajā argumentā nav saskatāma juridiska kļūda.

v) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde, piedaloties nepareizu sertifikātu izsniegšanā

138. Kā jau norādīts, Pirmās instances tiesa pareizi secināja, ka tas vien, ka apstrīdētie sertifikāti bija viltoti, neļauj pretēji secināt, ka Turcijas iestādes būtu piedalījušās to viltošanā.

vi) Turcijas iestāžu pienākumu neizpilde iestāžu savstarpējās palīdzības ietvaros

139. Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 194.–206. punktā secināja, ka Turcijas iestādes sadarbojās pēc labākās sirdsapziņas. Tā it īpaši norādīja, ka apstrīdēto sertifikātu pārbaudi ierosināja pašas Turcijas iestādes un ka šīs iestādes atbilstošā termiņā pārbaudīja vairākus simtus sertifikātu, paziņoja Kopienas iestādēm pārbaudes rezultātus un turklāt piekrita vairākiem Komisijas darbinieku komandējumiem Turcijā. Šos konstatējumus nevar tiesiski apstrīdēt.

140. Apelācijas sūdzības iesniedzējas Turcijas iestādēm pārmestie mēģinājumi slēpt faktus un traucēt izmeklēšanu arī neļauj secināt, ka Pirmās instances tiesa būtu tiesiski nepareizi izvērtējusi tai iesniegtos faktus, it īpaši tāpēc, ka šie apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti nav pietiekami pamatoti ar faktiem vai pierādījumiem.

141. Ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaucas uz tās minētajām tiesvedībām Ķelnes Muitas kriminālpolicijā un Hamburgas Finanšu tiesā, jāteic, ka šīm tiesvedībām acīmredzami nav nekāda sakara ar šajā lietā apstrīdēto muitas nodokļu atmaksas

procedūru un apelācijas sūdzības iesniedzēja atmaksas procedūrā Komisiju par tām nav informējusi. Tiktāl šis arguments ir jānoraida kā nebūtisks.

142. Tāpat nebūtiski ir apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par D 141591 un D 412662 sertifikātiem, jo neviens no tiem nebija apstrīdētā Komisijas lēmuma priekšmets. Pārsūdzētā sprieduma 199. punktā Pirmās instances tiesa norāda, ka D 141591 sertifikāts nepieder pie apstrīdētajiem sertifikātiem, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pārsūdzējusi ne nodokļa iekasēšanu, kas tai bija jāmaksā pēc viltojuma konstatēšanas, ne arī lūgusi atmaksāt iekasētos nodokļus, tādējādi netieši atzīstot, ka minētais sertifikāts nav autentisks.

vii) Turcijas iestāžu pienākuma neizpilde citu apstākļu dēļ un izmeklēšanas kavēšana Mersinā

143. Jānoraida ir arī pārējie apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par iespējamu Turcijas iestāžu pienākumu neizpildi. Šie argumenti ir vērsti uz to, lai apšaubītu Pirmās instances tiesas faktu konstatāciju, nenorādot, kur tieši ir pieļauta juridiska kļūda.

144. Pirmās instances tiesa pareizi atzina, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas norādes uz tās sarunām ar Turcijas premjerministra Ekonomikas lietu biroju, kā arī uz izmeklēšanas pārtraukšanu pret tās eksportētāju *Akman* ir tikpat nebūtiskas kā tās ar faktiem nepamatotie apgalvojumi, ka Turcijas iestādes, lai gan bija vairāki *UCLAF* komandējumi, esot kavējušas Komisijas izmeklēšanu Turcijā. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskatiem šīs norādes neietekmē faktu vērtējumu. Katrā ziņā no tām nevar secināt ne, ka sertifikāti ir tikai nepareizi, ne arī to, ka Turcijas iestādes nav pildījušas savus pienākumus.

b) Par iespējamo Komisijas pienākumu neizpildi

145. Kopumā apelācijas sūdzības iesniedzēja Komisijai pārmet pienākumu neizpildi četros punktos, kas, pēc tās domām, rada "īpašu situāciju" KMK 239. panta izpratnē. Tomēr Pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā secināja, ka Komisija ir pildījusi savus pienākumus. Šim secinājumam, kā es izklāstīšu turpmākajos punktos, ir pilnībā jāpiekrīt.

i) Pienākumu neizpilde, neuzraugot Turcijai piešķirtos atvieglojuma noteikumus

146. Pirmās instances tiesa vispirms pareizi secināja, ka attiecībā uz apgalvojumiem par

pārkāpumiem Asociācijas līguma piemērošanas pārraudzības un piemērošanas kontroles jomā jāatzīmē, ka saskaņā ar EKL 211. pantu un labas pārvaldības principu Komisijai ir pienākums nodrošināt Asociācijas līguma pareizu piemērošanu [54]. Pirmās instances tiesa norādīja, ka šis pienākums izriet arī no paša Asociācijas līguma un dažādajiem lēmumiem, ko pieņēmusi Asociācijas padome [55].

147. Pirmās instances tiesa, izvērtējot visus lietas faktus, secināja, ka Komisija ir darījusi visu nepieciešamo, lai nodrošinātu pareizu Asociācijas līguma ar Turciju piemērošanu. Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 238. punktā pareizi uzsvēra to, ka Komisija uzreiz pēc tam, kad tika saņemti pirmie signāli par preču pārvadājumu sertifikātu viltojumiem, veica izmeklēšanu Turcijā.

148. Pirmās instances tiesa atbilstoši vispāratzītajām procesuālo tiesību normām noteica apelācijas sūdzības iesniedzējai pienākumu pierādīt Komisijas pienākumu neizpildi. Tā šajā sakarā noraidīja gan apelācijas sūdzības iesniedzējas vispārīgos apgalvojumus un aizdomas, gan tās mēģinājumu likt vienādības zīmi ar sprieduma apvienotajās lietās *Kaufring* u.c. pamatā esošajiem faktiem. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka minētās lietas fakti nelīdzinās šajā lietā izskatāmajiem faktiem, jo apvienotajās lietās *Kaufring* u.c. Pirmās instances tiesa secināja, ka Turcijas iestādes bija būtiski pārkāpušas savus pienākumus, it īpaši netransponējot Asociācijas līguma noteikumus, kas ietekmēja visus televizoru eksporta no Turcijas gadījumus. Šie pārkāpumi veicināja nelikumības preču eksportā un eksportētājiem radīja īpašu situāciju KMK 239. panta izpratnē. Turpretī šajā lietā attiecībā uz apstrīdētajiem sertifikātiem pēc Pirmās instances tiesas uzskatiem netika pierādīta šāda veida pienākuma neizpilde.

149. Laika posmā, kad norisinājās attiecīgie notikumi, kas bija šīs lietas pamatā, nebija nekādu pieturas punktu, kas liecinātu par sistemātiskiem Asociācijas līguma noteikumu pārkāpumiem un kas Komisijai būtu likuši ar paaugstinātu modrību pārraudzīt atvieglojuma noteikumus ar Turciju. Tādējādi Komisijai nevar pārmest pienākuma neizpildi. Tāpēc Pirmās instances tiesa nepieļāva juridisku kļūdu faktu juridiskajā vērtējumā.

ii) Pienākumu neizpilde, nepārsūtot zīmoga paraugus

150. Pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā pareizi secināja, ka ne Turcijai, ne Komisijai saskaņā ar šeit piemērojamām tiesību normām nebija pienākuma pārsūtīt

54 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Kaufring* u.c., 257. punkts, un iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Eyckeler & Malt*/Komisija, 165. punkts; 1986. gada 15. janvāra spriedums lietā 175/84 *Krohn*/Komisija (*Recueil*, 753. lpp., 17. punkts).

55 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Kaufring* u.c., 258. punkts.

zīmogu vai parakstu paraugus. Tādēļ tas, ka Komisija nenosūtīja zīmogu paraugus Itālijas muitas iestādēm, nevar būt pienākuma neizpilde.

151. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskatiem pienākums pārsūtīt zīmogu paraugus neizriet arī no KMK piemērošanas regulas 93. panta. Atbilstoši šī panta vienno-zīmīgajam tekstam šī norma neattiecas uz šajā lietā apstrīdētajiem *A. TR.*1 sertifikātiem, bet gan tikai uz "APR" veidlapām un "A veid-lapas" izcelsmes sertifikātiem, ko savukārt lieto, importējot preces no jaunattīstības valstīm [56].

152. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskatiem arī uz Kopienas un Turcijas Asoci-ācijas līguma pamata pieņemtajos lēmumos KMK piemērošanas regulas 93. pants netika pasludināts par piemērojamu konkrētajā veidā. Tas attiecas arī uz Lēmuma Nr. 1/96 4. pantu. Pretēji apelācijas sūdzības iesnie-dzējas minētajam šajā normā nekādā ziņā nav noteikts, ka KMK piemērošanas regulas 93. pants būtu piemērojams šajā lietā. Apelācijas sūdzības iesniedzēja ignorē to, ka Kopienas muitas tiesību normas Asoci-ācijas līguma ar Turciju piemērošanas jomā ir piemērojamas tikai tad un tiktāl, ja tas ir skaidri noteikts Asociācijas līgumā vai saskaņā ar to pieņemtajos lēmumos. Līdz šim brīdim KMK piemērošanas regulas 93. pants nav ticis ietverts Asociācijas līguma piemē-rošanas jomā. Atbilstoši tam arī apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar minēt nevienu normu, saskaņā ar kuru KMK piemērošanas regulas 93. pants būtu atzīts par piemēro-jamu šajā lietā.

153. Tāpēc ir skaidrs, ka KMK piemēro-šanas regulas 93. pants nebija piemērojams šajā lietā saskaņā ar tā tekstu, kā arī tāpēc, ka nebija atzīts par piemērojamu Asociācijas līguma ar Turciju ietvaros.

iii) Pienākuma laikus brīdināt importētājus neizpilde

154. Pienākuma laikus brīdināt importētājus neizpildes jēdzienisks priekšnoteikums ir, ka Kopienu tiesībās jābūt attiecīgam Komisijas pienākumam. Pirmās instances tiesa pārsū-dzētā sprieduma 270. punktā saskaņā ar Kopienu tiesu judikatūru [57] pareizi secina, ka Kopienas tiesībās nav nevienas normas, kurā Komisijai skaidri būtu noteikts pienākums

56 — Tas izriet no KMK piemērošanas regulas 67. panta 1. punkta saistībā ar 80. panta a) punktu, kas attiecas uz muitas atvieglojuma noteikumiem jaunattīstības valstīm. Skat. arī pārskatu par izcelsmes un brīvas preču aprites apliecinā-jumu atvieglojuma noteikumiem Lux, M., *Das Zollrecht der EG*. Ķelne, 2003, 136. lpp. Atvieglojuma noteikumi precēm no Turcijas tiek apzīmēti ar "A. TR.", kamēr apzīmējums "A forma" (A veidlapa) tiek izmantots precēm no jaunat-tīstības valstīm, jo Vispārējā priekšrocību sistēma (VPS) kā autonoms Kopienas tirdzniecības instruments tiek piemē-rots sadarbībai ar trešajām valstīm.

57 — Tiesas 1999. gada 7. septembra spriedums lietā C-61/98 *De Haan Beheer* (*Recueil*, I-5003. lpp., 36. punkts) un iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Hyper*/Komisija, 126. punkts.

brīdināt importētājus, ja tai ir šaubas par to veikto muitas darbību likumību atvieglojumu režīmā.

155. Tomēr tas nenoliedz, ka Komisijai atbilstoši rūpības pienākumam noteiktās situācijās var būt pienākums vispārīgi brīdināt Kopienas importētājus. Attiecīgs brīdināšanas pienākums gan var būt tikai tad, ja Komisijai rodas pamatotas šaubas par daudzu eksporta darījumu likumību atvieglojumu režīmā [58].

156. Kā Pirmās instances tiesa secināja 273. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzēja nespēja pierādīt, ka Turcijas iestādes būtu pieļāvušas smagus pārkāpumus, kas ietekmētu visu sulu koncentrātu eksportu, un būtu veicinājušas viltotu sertifikātu izmantošanu. Tāpēc nav iespējams saskatīt nekādu līdzību ar apvienoto lietu *Kaufring* u.c. faktiem.

157. Apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentus šajā apelācijas sūdzībā nevar vērtēt citādi, jo tās pārmetums apelācijas sūdzības 225. un 226. punktā skaidri attiecas uz "nepareizu", nevis uz "viltotu" preču pārvadājumu sertifikātu izsniegšanu, tātad apelācijas sūdzības iesniedzēja vēl joprojām nav sniegusi pretēju pierādījumu par Turcijas iestāžu piedalīšanos sertifikātu viltošanā.

58 — Skat. iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Hyper*/Komisija, 128. punkts.

Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja pamatojas uz nepieņemamiem argumentiem, jo tās apsvērumi ir skaidri vērsti nevis uz Pirmās instances tiesas pamatojuma tiesisko pārbaudi, bet uz atkārtotu faktu konstatāciju, kas nav Tiesas kā apelācijas instances kompetencē.

158. Lai gan ir jāsecina, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 274. punktā ir ievērojusi, ka šajā lietā apstrīdētais apelācijas sūdzības iesniedzējas imports tika veikts no 1995. gada aprīļa līdz 1997. gada novembrim, kamēr šaubas par Turcijas *A. TR.* 1 sertifikātu autentiskumu, proti, satura autentiskumu, radās tikai pēc tam, proti, sākot ar 1998. gadu. Tāpēc Komisija par viltotajiem sertifikātiem uzzināja tikai tad, kad Itālijas muitas iestādes atklāja pirmo viltoto sertifikātu un uzsāka izmeklēšanu. No tā var secināt, ka arī tad, ja Komisijai no 1998. gada būtu bijis pienākums brīdināt Kopienas importētājus, tas nekādi neietekmētu šajā lietā apstrīdēto importu, kas tika veikts no 1995. līdz 1997. gadam.

159. Tāpēc Pirmās instances tiesa pareizi noliedza, ka Komisijai būtu bijis pienākums savlaicīgi informēt importētājus.

iv) Pienākuma neizpilde, noskaidrojot un novērtējot Turcijā veiktajā izmeklēšanā iegūtos faktus

160. Attiecībā uz iebildumu par pienākuma neizpildi, noskaidrojot un novērtējot Turcijā veiktajā izmeklēšanā iegūtos faktus, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 284. punktā juridiski nekļūdīgi secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja savus argumentus nevarēja apstiprināt ar pierādījumiem. Izvērtējot faktus, tā pareizi secināja, ka Komisija visus komandējumā iegūtos būtiskos faktus bija izmeklējusi un novērtējusi pareizi.

161. Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šo apelācijas pamatu atkārtoti apstrīd tiesiski kļūdainu pierādīšanas pienākumu sadali, šie argumenti ir jānoraida, ņemot vērā manu izklāstu par trešo apelācijas pamatu.

162. Turklāt ir jāsecina, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja savu apelācijas pamatu pamato ar nepieņemamiem argumentiem, jo tās argumenti ir skaidri vērsti uz atkārtotu faktu izvērtēšanu, nevis tikai uz Pirmās instances tiesas sniegtās argumentācijas tiesisku pārbaudi. It īpaši tā nespēj pietiekami skaidri izklāstīt, kādā mērā Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi juridisku kļūdu. Tā kā šis pamats neatbilst apelācijas sūdzības pamatojuma procesuālajām prasībām, tas arī ir jānoraida.

c) Pagaidu secinājumi

163. Secinājumā ir jāatzīst, ka ne Turcijas iestādes, ne Komisija nav vainojamas pienākumu neizpildē un tādēļ šajā aspektā nav "īpašas situācijas" KMK 239. panta un KMK piemērošanas regulas 905. panta izpratnē. Tāpēc arī piektais apelācijas pamats ir jānoraida kā nepamatots.

6) Par sesto apelācijas pamatu: Komisijas nesazināšanās ar Muitas komiteju/Asociācijas padomi

164. Ar sesto apelācijas pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd to, ka Komisija nesazinājās ar Muitas komiteju, proti, Asociācijas padomi, lai novērstu pārkāpumus tirdzniecībā starp Kopienu un Turciju. Pēc tās uzskatiem, pārsūdzētā spriedumā juridiskā kļūda ir tāpēc, ka Pirmās instances tiesa ir tikai aprakstījusi līgumā noteiktos Asociācijas padomes, kā arī Apvienotās muitas sadarbības komitejas pienākumus, neveicot šo normu tiesisku kvalifikāciju konkrētajā lietā. Turklāt Pirmās instances tiesa nav izdarījusi pareizos tiesiskos secinājumus par

nepieciešamo Komisijas rīcību, ņemot vērā lietas faktus [59].

165. Šiem argumentiem nevar piekrist, jo pārsūdzētā sprieduma 239. punktā Pirmās instances tiesa patiešām ir apskatījusi pamata lietas faktus tajā aspektā, vai konkrētajā gadījumā bija visi priekšnoteikumi, lai vērstos Apvienotajā muitas sadarbības komitejā.

166. Juridiskais pamats, lai šī komiteja pēc Komisijas iniciatīvas sāktu darboties, ir Lēmuma Nr. 1/95 52. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru visas Līgumslēdzējas puses vēršas šajā komitejā un konsultējas par visiem jautājumiem, kas saistīti ar šī lēmuma ieviešanu un grūtībām, kas radušās kādai no pusēm. Šī komiteja, rodoties šādām grūtībām, atbilstoši Lēmuma Nr. 1/95 52. panta 1. punktam būtu tiesīga sniegt Asociācijas padomei attiecīgus ieteikumus, lai panāktu Muitas savienības atbilstošu funkcionēšanu. Tāpat acīmredzot neeksistēja pieturas punkti, ka būtu bijušas būtiskas grūtības. Drīzāk ir jāpamatojas uz to, ka, ievērojot Turcijas iestāžu gatavību sadarboties, šīs komitejas sasaukšana nebija ne nepieciešama, ne pamatota.

167. Tā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 239. punktā juridiski nekļūdīgi secināja, ka prasītāja nespēja sniegt pierādījumus par to, ka Komisija savstarpējās palīdzības ietvaros, par kuru tā bija vienojusies ar Turcijas Republiku, saskārās ar grūtībām, kas būtu pamatojušas šo grūtību novēršanai nepieciešamo īpašo pasākumu apspriešanu minētajā komitejā.

168. Tādēļ Pirmās instances tiesa pareizi uzskatīja, ka šajā lietā nebija iespējams likt vienādības zīmi ar sprieduma apvienotajās lietās *Kaufring* u.c. faktiem, jo vismaz attiecībā uz apstrīdētajiem preču pārvadājumu sertifikātiem nebija pierādīti līdzīgi Turcijas iestāžu pienākumu pārkāpumi, kas pamatotu īpašu situāciju [60].

169. Tādēļ Komisijai nebija pienākuma vērsties Muitas komitejā vai Asociācijas padomē. Tāpēc šis apelācijas pamats ir jānoraida kā nepamatots.

7) Par septīto apelācijas pamatu: apelācijas sūdzības iesniedzējas likumīgo interešu neatzīšana attiecībā uz *A. TR.* 1 sertifikātu D 437214

170. Ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja saistībā ar septīto apelācijas pamatu

59 — Apelācijas sūdzības 240. punkts.

60 — Skat. iepriekš 148. punktu.

acīmredzot atsaucas uz KMK 221. panta 3. punktā paredzēto trīs gadu noilguma termiņu [61], lai izvairītos no pienākuma maksāt ievedmuitas nodokli, jāiebilst, ka šis arguments ir pamatots ar nepareizu Kopienu tiesību interpretāciju.

171. Apelācijas sūdzības iesniedzēja ignorē to, ka šī lieta ir par muitas nodokļu atbrīvojumu, proti, nodokļu atmaksu atbilstoši KMK 239. pantam, nevis, kā pieņem apelācijas sūdzības iesniedzēja, atteikšanos veikt vēlāku iegrāmatošanu atbilstoši KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunktam, uz ko attiecas KMK 221. panta 3. punkts [62]. Tās ir divas dažādas procedūras ar atšķirīgiem formāliem un materiāliem priekšnoteikumiem, kuras ir jāpārbauda neatkarīgi vienai no otras [63]. Tāpēc šie hipotētiskie apsvērumi par iespējamu šīs normas piemērojamību, ja Pirmās instances tiesas spriedums būtu bijis citāds, ir jānoraida kā nebūtiski.

172. No otras puses šie apsvērumi pamatojas uz tiesiski kļūdainu uzskatu, ka Pirmās instances tiesai apstrīdētais lēmums bija jāatceļ formālu iemeslu dēļ. Kā Pirmās instances tiesa pareizi izklāstīja pārsūdzētā sprieduma 133. punktā, arī daļēja apstrīdētā lēmuma atcelšana tik un tā izraisītu jauna identiska lēmuma pieņemšanu. Kā Pirmās instances tiesa secina pārsūdzētā sprieduma 128. punktā, Komisija pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, proti, 2002. gada 18. decembra, Turcijas iestāžu neskaidro liecību dēļ tiešām varēja nepareizi secināt, ka sertifikāts D 437214 bija viltots. Tomēr šis secinājums galu galā izrādījās objektīvi pareizs, ko vēlāk apliecināja Turcijas iestāžu 2003. gada 22. augusta vēstule. Saskaņā ar Kopienu tiesu judikatūru nav nekādas leģitīmas intereses panākt lēmuma atcelšanu formālas kļūdas dēļ, ja pēc lēmuma

61 — Apelācijas sūdzības iesniedzēja apelācijas sūdzības 254. punktā norāda uz "KMK 218. panta 3. punktā paredzēto 3 gadu termiņu", kas pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas viedoklim nav noilguma termiņš. Šī norma nosaka īpašu termiņu, kurā ir iegrāmatojama attiecīgā nodokļu parādam atbilstošā summa. Šī norma ir piemērojama citos gadījumos, nevis parastos muitas parāda rašanās gadījumos un tāpēc arī acīmredzot apelācijas sūdzības iesniedzējas domātajos vēlāka muitas nodokļu piedzīšanas gadījumos saskaņā ar KMK 220. pantu (skat. Alexander, S., *Zollkodex*, minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē, 218. pants, 6. punkts).

62 — Skat., piemēram, Galera Rodrigo, S., *Derecho aduanero español y comunitario*, Madride, 1995, 312. lpp.; Bleihauer, H.-J., *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 416. lpp. Pēdējais autors vadās no tā, ka vēlāku iegrāmatošanu atbilstoši KMK 220. pantam pēc (muitas nodokļu parādniekam labvēlīga) lēmuma par muitas nodokļu atlaišanu vai atmaksu atbilstoši KMK 239. pantam varētu izdarīt tikai tad, ja muitas nodokļu parāds atbilstoši KMK 242. pantam atkal kļūst maksājams, piemēram, tāpēc, ka nodokļu parāds ir atlaists vai atmaksāts kļūdaini. Tomēr šāda situācija šajā lietā noteikti nav, jo pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas par apstrīdētajiem preču pārvadājumu sertifikātiem nebija pieņemti nekādi labvēlīgi lēmumi par muitas nodokļu atlaišanu vai atmaksu atbilstoši KMK 239. pantam. Tāpat nav situācijas, kurā pēc Huchatz, W., *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 379. un 380. lpp., uzskatiem varētu izdarīt vispārēju vēlāku iegrāmatošanu atbilstoši KMK 220. pantam. Tā tas būtu, pirmkārt, gadījumā, ja nodokļu administrācija nebūtu iegrāmatojusi nodokļu summu KMK 218. un 219. pantā minētajā termiņā. Un, otrkārt, ja maksājamā muitas nodokļu summa būtu iegrāmatota mazākā apmērā nekā saskaņā ar likumu uzliekamā muitas nodokļu summa.

63 — Skat. Alexander, S., *Zollkodex* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 220. pants, 8. punkts, kas norāda uz atšķirīgiem priekšnoteikumiem atlaišanas vai atmaksas gadījumā saskaņā ar KMK 239. panta 1. punkta otro ievilkumu un atteikšanās no vēlākas aplikšanas gadījumā saskaņā ar KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Tāpēc ir jāīsteno paralēlas procedūras.

atcelšanas tā vietā tiktu pieņemts jauns identisks lēmums [64]. Tādēļ Pirmās instances tiesas lēmums tiesiski nav apstrīdams.

173. Tāpēc arī šis apelācijas pamats ir jānoraida.

8) Par astoto apelācijas pamatu: taisnīguma apsvērumu un riska izvērtēšana

174. Kā Pirmās instances tiesa secināja pārsūdzētā sprieduma 295. punktā, Komisija apstrīdētajā lēmumā nav vērtējusi jautājumu par apelācijas sūdzības iesniedzējas rūpību vai nolaidību. Tāpēc Pirmās instances tiesa secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti par to, ka tā neesot rīkojusies acīmredzami nolaidīgi, nebija pamatoti un tādēļ bija noraidāmi.

175. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu, neizsverot taisnīguma apsvērumus un risku, bet tam nevar piekrist, jo Pirmās instances tiesai nebija juridiska pienākuma to darīt.

176. Kā apelācijas sūdzības iesniedzēja pati ir atzinusi apelācijas sūdzības 257. un 258. punktā, tad uzņēmēju paļāvību attiecībā uz tādu preču pārvadājumu sertifikātu autentiskumu, kas vēlāk izrādās viltoti, Kopienu tiesības principā neaizsargā, bet šāda paļāvība pieder pie profesionālā riska [65]. Kopienu likumdevējs KMK piemērošanas regulas 904. panta c) punktā jau ir noteicis viennozīmīgu riska faktoru izvērtējumu, kas Kopienu tiesām ir saistošs, interpretējot Kopienu tiesību normas.

177. Ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja no Kopienu tiesu judikatūras secina, ka Komisijai būtu bijis vispārīgi jāizvērtē taisnīguma apsvērumi un risks, apelācijas sūdzības iesniedzēja tieši nevar pamatoties uz tās minēto judikatūru. Tās minētā sprieduma lietā *Bonn Fleisch* [66] pamatā gan bija dalībvalstu muitas iestāžu un Komisijas kļūdaina rīcība, neievērojot rūpības pienākumu, par ko šajā lietā nav nekādu pieturas punktu [67]. Tas pats attiecas arī uz minēto spriedumu lietā *Eyckeler & Malt* [68].

178. Tādējādi arī šis apelācijas pamats ir jānoraida kā acīmredzami nepamatots.

64 — Tiesas 1983. gada 6. jūlija spriedums lietā 117/81 *Geist*/Komisija (*Recueil*, 2191. lpp., 7. punkts); Pirmās instances tiesas 1992. gada 18. decembra spriedums lietā T-43/90 *Díaz García*/Parlaments (*Recueil*, II-2619. lpp., 54. punkts), 2000. gada 20. septembra spriedums lietā T-261/97 *Orthmann*/Komisija (*Recueil*, I-A-181. un II-829. lpp., 33. un 35. punkts) un 2003. gada 3. decembra spriedums lietā T-16/02 *Audi/HABM* [*TDI*] (*Recueil*, II-5167. lpp., 97. un 98. punkts).

65 — Skat. iepriekš 70. un 112.–115. punktu.

66 — Minēts iepriekš 23. zemsvītras piezīmē, 115.–117. punkts.

67 — Skat. iepriekš 163. un 169. punktu.

68 — Minēts iepriekš 24. zemsvītras piezīmē.

9) Par devīto apelācijas pamatu: KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpums

179. Devītajā apelācijas pamatā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka ir pārkāpts KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkts, kas ierobežo vēlāku muitas nodokļa iegrāmatošanu (vēlāku iekasēšanu) tiesiskās paļāvības un tiesiskās drošības iemeslu dēļ [69]. Šai tiesību normai ir jāaizsargā muitas parādnieka tiesiskā paļāvība, ka visi apstākļi un kritēriji, ar kuriem ir pamatots lēmums iekasēt vai neiekasēt muitas nodokļus, ir pamatoti [70].

180. Saskaņā ar šo tiesību normu valsts kompetentās iestādes muitas nodokļus var neiekasēt tikai tad, ja ir izpildīti trīs kumulatīvi priekšnoteikumi. Ja šie visi trīs priekšnoteikumi ir izpildīti, muitas parādnieks var prasīt, lai tam netiktu piemērota vēlāka iekasēšana [71]. Pirmkārt, muitas nodokļa neiekasēšanai ir jānotiek kompetento iestāžu kļūdas dēļ. Otrkārt, kompetento iestāžu pieļautajai kļūdai ir jābūt tādai, ka labticīgs muitas parādnieks, lai gan tas ir profesionāli pieredzējis, to nevarētu atklāt. Treškārt, muitas nodokļa parādniekam ir jāievēro visas spēkā esošās tiesību normas par muitas deklarāciju [72].

181. Būtībā lietas dalībnieki strīdas par jēdzienu "kļūda", un apelācijas sūdzības iesniedzēja pamatojas uz to, ka šajā lietā šis nosacījums pastāv. Tā Pirmās instances tiesai pārmet, ka tā nav ņēmusi vērā Turcijas muitas iestāžu aktīvo līdzdalību 32 apstrīdēto *A. TR.* 1 sertifikātu izsniegšanā un izmantošanā.

182. Šim apgalvojumam nevar piekrist tiesisku un faktisku iemeslu dēļ.

183. Vispirms ir jāņem vērā, ka labticīga viltotu oficiālu dokumentu iesniegšana, kas it īpaši ir iespējama viltotu atvieglojumu apliecinājumu gadījumā, no tiesiskā viedokļa nevar būt "kļūda" KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē [73]. Tiesas judikatūrā attiecībā uz šādas "kļūdas" konstatāciju ir

69 — Tiesas 1992. gada 16. jūnija spriedums lietā C-187/91 *Belovo* (*Recueil*, I-4937. lpp., 14. punkts) un 1988. gada 5. oktobra spriedums lietā 210/87 *Padovani* (*Recueil*, 6177. lpp., 6. punkts).

70 — Iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Mecanarte*, 19. punkts, un 2002. gada 14. novembra spriedums lietā C-251/00 *Ilumitrónica* (*Recueil*, I-10433. lpp., 39. punkts).

71 — Tiesas 1993. gada 1. aprīļa spriedums lietā C-250/91 *Hewlett Packard France* (*Recueil*, I-1819. lpp., 12. punkts), iepriekš 13. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Faroe Seafood* u.c., 84. punkts, un 2000. gada 19. oktobra spriedums lietā C-15/99 *Sommer* (*Recueil*, I-8989. lpp., 35. punkts).

72 — Iepriekš 71. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Hewlett Packard France*, 13. punkts; iepriekš 13. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Faroe Seafood* u.c., 83. punkts; 1998. gada 26. novembra spriedums lietā C-370/96 *Covita* (*Recueil*, I-7711. lpp., 25.–28. punkts) un 2001. gada 11. oktobra spriedums lietā C-30/00 *William Hinton & Sons* (*Recueil*, I-7511. lpp., 68., 69., 71. un 72. punkts).

73 — Šajā sakarā skat. arī Alexander, S., *Zollkodex* (minēts iepriekš 10. zemsvītras piezīmē), 220. pants, 18. un 65. punkts.

noteikts, ka ir jābūt muitas iestāžu rīcībai un šai rīcībai ir jābūt kļūdas cēlonim [74].

184. Pamatojoties uz šo judikatūru, pēc manām domām, ir iespējams norobežot juridiskos jēdzienus "kļūda" un "viltojums" tādā veidā, ka pirmā obligāts priekšnoteikums ir muitas iestāžu (pat ja tā ir objektīvi kļūdaina) rīcība to kompetences ietvaros [75], bet "viltojums" principā nozīmē tīšu trešo personu prettiesisku rīcību [76]. Tā kļūst skaidrs, ka abi jēdzieni būtībā ir saistīti ar atšķirīgiem apstākļiem.

185. Tādējādi muitas nodokļa parādniekiem, kuri labticīgi iesniedz viltotus atvieglojuma apliecinājumus, ko nav izsniegušas kompetentās trešo valstu iestādes, netiek garantēta tiesiskā paļāvība, pamatojoties uz šo tiesību normu [77]. Šāds viedoklis atbilst Tiesas judikatūrai par šīs tiesību normas piemērošanu. Atbilstoši Tiesas judikatūrai par ievedmuitas nodokļu atlaišanu vai atmaksu saskaņā ar KMK 239. pantu arī attiecībā uz vēlāku iegrāmatošanu saskaņā ar KMK 220. pantu ir atzīts, ka viltoti atvieglojumu apliecinājumi pieder profesionālajam riskam, pret ko importētājam ir jānodrošinās pašam [78]. Tas, ka importētājs ir rīkojies labticīgi, to neatbrīvo no atbildības par muitas nodokļa parāda samaksu, jo tas ir reģistrējis importēto preci. Importētājam pašam ir jāatbild par muitas nodokļu samaksu un muitas iestādei iesniegto dokumentu pareizību, pat ja tas vairs nevar panākt, lai tam tiktu atlīdzināti radītie zaudējumi [79]. Par iespējamu maksātnespēju, kas rodas tāpēc, ka muitas nodoklis netiek atlaists, atbild tikai un vienīgi importētājs pats. Arī parāda summa, ko prasa atlaist, pati par sevi nav kritērijs, kas varētu ietekmēt atlaišanas priekšnoteikumu izvēr-

74 — Skat. iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Mecanarte*, 23. punkts, un iepriekš 70. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Ilumitrónica*, 42. punkts; Tiesas 1999. gada 9. decembra rīkojums lietā C-299/98 P *CPL Imperial 2* un *Unifrigo*/Komisija (*Recueil*, I-8683. lpp., 32. punkts).

75 — Tiesa uzskata, ka jēdziens "kļūda" ietver ne tikai kompetento iestāžu rakstisku vai tiesību kļūdu, bet arī visas kļūdas, kuru dēļ pieņemtais lēmums ir kļūdains, kas it īpaši notiek, nepareizi interpretējot vai piemērojot tiesību normas (iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Mecanarte*, 20. punkts).

76 — Turklāt tīša trešo personu prettiesiska rīcība nozīmē, ka tiek izgatavots neīsts vai mainīts jau esošs autentisks sertifikāts ar mērķi tiesiskajās attiecībās radīt maldus par konkrēta dokumenta izcelsmi.

77 — Iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Pascoal & Filhos*, 59. un turpmākie punkti. Sack, J. (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē), 1. sējums, C. II, 79. punkts, 26. lpp., norāda, ka vēlākas iekasēšanas ietvaros saistībā ar nepareiziem vai viltotiem dokumentiem netiek garantēta tiesiskā paļāvība, jo citādi šādos gadījumos vispār nebūtu iespējams veikt vēlāku iekasēšanu, un tas palielinātu vēlmi izmantot šādus dokumentus. Tālāk šis autors norāda uz KMK piemērošanas regulas 904. panta c) punktu.

78 — Iepriekš 74. zemsvītras piezīmē minētais rīkojums lietā *CPL Imperial 2* un *Unifrigo*/Komisija, 37. un turpmākie punkti; Pirmās instances tiesas 1998. gada 9. jūnija spriedums apvienotajās lietās T-10/97 un T-11/97 *CPL Imperial 2* un *Unifrigo*/Komisija (*Recueil*, II-2231. lpp., 62. un turpmākie punkti).

79 — Iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Van Gend* un *Loos*, 16. un 17. punkts. Saskaņā ar Dolfen, M., Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 24/1993. burtnīca, 759. lpp., muitas nodokļu parādniekam ir risks, ja kāds no tirdzniecības dokumentiem, piemēram, preces izcelsmes apliecinājums, vēlākā pārbaudē izrādās viltots.

tēšanu [80]. Turklāt nevar prasīt, lai Kopiena atbildētu par negatīvajām sekām, kas radušās trešo personu nelikumīgas rīcības dēļ.

186. Šī judikatūra ir jāattiecina arī uz šo lietu. Šajā sakarā jānorāda uz Pirmās instances tiesas juridiski nekļūdīgo faktu konstatāciju, secinot, ka 32 apstrīdētie *A. TR.* 1 sertifikāti bija viltoti un Turcijas kompetentās iestādes nebija piedalījušās to izdošanā. Ievērojot apelācijas sūdzības iesniedzējas nepietiekamos pierādījumus, Pirmās instances tiesai nebija iemesla uzskatīt, ka kompetentās iestādes būtu aktīvi piedalījušās viltojumu izgatavošanā. Tādēļ Pirmās instances tiesa varēja atbilstoši noraidīt trešo prasības pamatu kā nepamatotu.

187. Tā kā pārsūdzētajā spriedumā KMK 220. panta 2. punkta b) apakšpunkta prasības nav pārkāptas, arī devītais apelācijas pamats ir jānoraida kā acīmredzami nepamatots.

V — Izmeklēšanas rezultāts

188. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, apelācijas sūdzība ir nepamatota. Tādēļ tā ir jānoraida pilnībā.

VI — Par tiesāšanās izdevumiem

189. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējai spriedums nav labvēlīgs, tad jāpiespriež tai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

80 — Apelācijas sūdzības iesniedzējai noteiktā muitas nodokļa parāda summa ir saistīta ar preču ekonomisko nozīmi, it īpaši ar šīm precēm piemērojamo nodokļu apmēru. Tas, ka pieprasītā muitas nodokļu summa varētu būt liela, pieder pie profesionālajiem riskiem, kam ir pakļauti uzņēmēji (šajā sakarā skat. iepriekš 13. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Faroe Seafood* u.c., 115. punkts). Tādēļ tādas parāda summas apmērs, kuru lūgts atlaist, vien nav kritērijs, kas var ietekmēt atlaišanas priekšnoteikumu izvērtēšanu (Pirmās instances tiesas 2005. gada 13. septembra spriedums lietā T-53/02 *Ricosmos*/Komisija, Krājums, II-3171. lpp., 161. punkts).

VII — Secinājumi

190. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai,

— noraidīt apelācijas sūdzību pilnā apmērā un

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ieskaitot tos, kas radušies tiesvedībā pirmajā instancē.